

BALKAN CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT NETWORK

Acquis za civilno društvo na Balkanu

Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za javno zagovaranje i nadzor

Monitoring Matrica poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva

Izveštaj za Republiku Hrvatsku 2014

Projekt financira Europska unija

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Sadržaj

I	Sažetak	
	Civilno društvo i njegov razvoj u Republici Hrvatskoj.....	3
	Ključni nalazi.....	4
	Ključne policy preporuke.....	5
	O projektu i istraživačkoj Matrici.....	6
II	Uvod	
	O Monitoring izvještaju.....	7
	Monitoring Matrica poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva.....	7
	Civilno društvo i njegov razvoj u Republici Hrvatskoj.....	8
	Specifičnosti i izazovi u primjeni Matrice u Republici Hrvatskoj.....	10
	Zahvale.....	10
III	Metodologija	
	Pregled metodološkog pristupa.....	11
	Sudjelovanje članova OCD-a.....	11
	Naučene lekcije.....	11
IV	Rezultati istraživanja i preporuke za unaprijeđenje.....	13
V	Rezultati istraživanja i preporuke za unaprijeđenje (tablično).....	36
VI	Korisni izvori informacija i linkovi.....	58

Ova publikacija je financirana od strane EU kroz projekt "Acquis za civilno društvo na Balkanu: Jačanje organizacija civilnog društva za javno zagovaranje i nadzor".

Sadržaj publikacije u potpunosti je odgovornost Udruge za promicanje ljudskih prava i medijskih sloboda CENZURA Plus i ne odražava stajalište Europske Unije.

Projekt sufinancira Balkan Trust for Democracy.

I. Sažetak

1. Civilno društvo i njegov razvoj u Republici Hrvatskoj

Unatoč činjenici da je institucionalni okvir za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva u Republici Hrvatskoj determiniran odrednicama **Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva** za razdoblje od **2012-2016**, još uvijek nisu ispunjeni i kvalitetno implementirani svi relevantni parametri koji bi u potpunosti jamčili nesmetano i produktivno društveno okruženje za funkcioniranje organizacija civilnog društva.

Civilno društvo u Republici Hrvatskoj je urbani fenomen i uglavnom je razvijenije i učinkovitije u gospodarski razvijenijim krajevima, odnosno većim gradovima, dok su manji gradovi i ruralne sredine u potpunosti marginalizirani. Postoji velika opasnost od potpunog nestanka „malih udruga“ uslijed nedostatka državne potpore i „centralizacije“ dodjele institucionalnih potpora organizacijama koje djeluju na području središnje Hrvatske. Istovremeno, država ne stvara učinkoviti ekonomski prihvatljiv okvir, koji bi kroz porezne olakšice i poticanje socijalnog poduzetništva jamčio opstanak i unaprjeđenje civilnog društva u cjelini.

Temeljni zakonodavni okvir za osnivanje i funkcioniranje organizacija civilnog društva, **Zakon o udrugama**¹, promijenjen je tijekom 2014. te je stupio na snagu 1.10.2014. godine. Najvažnije novine koje uvodi odnose se na transparentnost i javnost poslovanja udruga, kao i uvođenje normativnog okvira za djelovanje udruga u RH.

Novina u zakonodavnom okviru reguliranja djelovanja OCD-a je i donošenje **Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj**. Donošenje Pravilnika očekuje se tijekom prosinca 2014., a prema nacrtu koji se trenutačno nalazi u javnoj raspravi Pravilnikom će se propisati oblik i sadržaj registra udruga i registra stranih udruga, zahtjeva za upis u registar udruga, razvrstavanje udruga, način podnošenja zahtjeva za upis u registar i niz ostalih relevantnih odredbi.

Osim toga, u listopadu 2014. usvojen je **Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/14)**², koji stupa na snagu 1. siječnja 2015. godine, a uređuje okvir financijskog poslovanja i elemente računovodstvenog sustava neprofitnih organizacija, te se temelji na načelima javnosti i transparentnosti, u skladu s Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012.-2016.

Stupanjem na snagu novog **Zakona o volonterstvu**³ u veljači 2013. godine stvoren je normativni okvir za uređenje sustava volonterskih aktivnosti, te se uvodi načelo inkluzivnog volontiranja uz propisivanje odredbi koje obvezuju organizatora volontiranja da osobitu pozornost posvete osiguranju jednakih uvjeta volontiranja, s posebnim naglaskom na pripadnike socijalno isključenih skupina stanovništva, a s ciljem njihova uključivanja u društvo i socijalnog osnaživanja.

¹ <http://www.zakon.hr/z/64/Zakon-o-udrugama>

² <http://www.zakon.hr/z/746/Zakon-o-financijskom-poslovanju-i-ra%C4%8Dunovodstvu-neprofitnih-organizacija>

³ <http://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>

Istovremeno sustav obrazovanja za ljudska prava i građanstvo u potpunosti je marginaliziran, unatoč naporima organizacija civilnog društva da se implementira u obrazovni sustav.

Postoji problem nedostatnog poznavanja odredbi Zakona o sprječavanju sukoba interesa od strane javnih dužnosnika i zaposlenika državnih i javnih institucija, te društva u cijelini, koje uslijed nepoznavanja predmetnog područja ne detektira pravovremeno slučajeve potencijalnog sukoba interesa. U praksi se događaju situacije u kojima zaposlenici državnih tijela obnašaju funkciju predsjednika organizacije civilnog društva koja prima sredstva iz državnog proračuna.

Potrebno je unaprjeđenje okvira korištenja sredstava iz EU fondova, s obzirom da se u praksi pojavljuje niz prepreka u smislu kašnjenja s pripremom relevantnih krovnih dokumenata, česte fluktuacije zaposlenih u provedbenim tijelima, što dovodi do kašnjenja u procesu provedbe i izvještavanja, te neujednačenosti same procedure provedbe projekata od strane ugovornih tijela.

Iz svega navedenog možemo zaključiti da je sustav stvaranja poticajnog okruženja za razvoj i djelovanje organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj još uvijek nedovoljno razvijen, te je unatoč pozitivnim zakonskim rješenjima, implementacija na svakodnevnoj razini izuzetno otežana uslijed niza faktora, kao što su nedosljedna i selektivna primjena zakonskih odredbi od strane zaposlenika državnih tijela, nepoznavanje specifičnosti funkcioniranja organizacija civilnog društva, kao i neprepoznavanja OCD-a kao kompetentnih partnera u provedbi obrazovnih strategija.

2. Ključni nalazi

Unatoč činjenici što se u Nacionalnoj strategiji za razvoj civilnog društva 2012.-2016. izričito navodi potreba za ulaganjem dodatnih napora u razvoj programa potpore ujednačenom regionalnom razvoju civilnog društva uz poticanje procesa decentralizacije financiranja projekata i programa udruga iz javnih izvora, u praksi se redovito događaju situacije da se glavnina javnih sredstava namijenjenih institucionalnim potporama OCD-a dodjeljuju udrugama čije je sjedište na području grada Zagreba i okolice. Time se direktno usporava, i s vremenom potpuno onemogućuje razvoj OCD-a na drugim područjima Republike Hrvatske, što u konačnici dovodi do "centralizacije" civilnog društva.

Iako su Republici Hrvatskoj kao punopravnoj članici EU na raspolaganju sredstva iz EU fondova, u praksi se pojavljuje niz faktora koji otežavaju kvalitetno korištenje raspoloživih sredstava od strane organizacija civilnog društva. Glavni problem leži upravo u neažurnosti državnih tijela nadležnih za pripremu dokumenata koji služe kao osnova za daljnju distribuciju raspoloživih sredstava. Naime, nadležna ministarstva i državne institucije uvelike su prolongirali izradu strateških i operativnih dokumenata RH za korištenje EU fondova iz perspektive 2014.-2020., što je potencijalnim korisnicima koji pripremaju projektne prijedloge, znatno otežalo posao jer su zbog nepostojanja nacionalnih okvira uskraćeni za pravnu i proceduralnu sigurnost. Posljedično, kašnjenje u izradi spomenutih temeljnih dokumenata dovelo je do niza problema s kojima se suočavaju OCD-a u Hrvatskoj gdje natječajni postupci kasne od dva mjeseca do godinu ili više dana od planiranog kalendara natječaja objavljenog u Pozivu za prijavitelje, što dovodi do nemogućnosti kontinuiranog odvijanja programa i projekata OCD-a, te financijske nestabilnosti.

Istovremeno, Republika Hrvatska, premda ima jedan od najboljih Zakona o pravu na pristup informacijama, nije osigurala njegovu kvalitetnu implementaciju. Naime, Ured Povjerenice za informiranje ima tek četiri zaposlenika koji ne mogu provoditi edukacije i inspekcijski nadzor da bi djelovali na sva tijela javne vlasti kako bi bila transparentna, zbog čega pravo na pristup informacijama i dalje ostaje “mrtvo slovo na papiru”, što je ozbiljno ugrožavanje temeljnog ljudskog prava – prava na pristup informacijama koje je zaštićeno i Ustavom RH.

No	Top 6 nalaza izvještaja	Reference	
1	<i>Nedovoljno percipiranje javnosti situacija potencijalnog sukoba interesa i nepoznavanje Zakona o sprječavanju sukoba interesa od strane javnih službenika</i>	Područje	1
		Podpodručje	1.1
2	<i>Kašnjenje državnih tijela s pripremom strateških i operativnih dokumenata za apsorpciju sredstava iz EU fondova</i>	Područje	1
		Podpodručje	1.1
3	<i>Poticanje autocenzure kriminaliziranjem slobode govora i izražavanja</i>	Područje	1
		Podpodručje	1.2
4	<i>Nepostojanje jasnih kriterija za odabir procjenitelja projekata i netransparentnost sastava komisija za evaluaciju projektnih prijedloga</i>	Područje	2
		Podpodručje	2.2
5	<i>Kriteriji za dodjelu državnih poticaja stavljaju u neravnotežan položaj OCD-e</i>	Područje	2
		Podpodručje	2.3
6	<i>Neadekvatna provedba Zakona o pravu na pristup informacijama</i>	Područje	3
		Podpodručje	3.2

3. Ključne policy preporuke

U dijelu 4 ovog Monitoring izvještaja detaljno su navedene preporuke za unaprjeđenje svakog od nabrojanih standarda u svrhu poboljšanja statusa OCD-a i stvaranja poticajnog okvira za njihov svakodnevni rad i djelovanje.

Unatoč već spomenutoj činjenici da su u Republici Hrvatskoj postavljeni napredni zakonski okviri i institucionalni mehanizmi za nesmetan rad organizacija civilnog društva, još uvijek svjedočimo postojanju prepreka u implementaciji politika koje bi olakšale djelovanje OCD-a.

Uočava se problem nedostatnog poznavanja odredbi Zakona o sprječavanju sukoba interesa od strane javnih dužnosnika i zaposlenika državnih i javnih institucija, te društva u cijelini, koje uslijed nepoznavanja predmetnog područja ne detektira pravovremeno slučajeve potencijalnog sukoba interesa. U praksi se događaju situacije u kojima zaposlenici državnih tijela obnašaju funkciju predsjednika organizacije civilnog društva koja prima sredstva iz državnog proračuna.

Potrebno je unaprjeđenje okvira korištenja sredstava iz EU fondova, s obzirom da se u praksi pojavljuje niz prepreka u smislu kašnjenja s pripremom relevantnih krovnih dokumenata, česte fluktuacije zaposlenih u provedbenim tijelima, što dovodi do kašnjenja u procesu provedbe i izvještavanja, te neujednačenosti same procedure provedbe projekata od strane ugovornih tijela.

Sve navedeno otežava rad i kvalitetu aktivnosti OCD-a, stvarajući financijsku i pravnu nesigurnost i zasigurno ne pruža okruženje koje bi poticajno djelovalo na razvoj civilnog društva.

Kako bi se implementirao Zakon o pravu na pristup informacijama koji štiti jedno od temeljnih ustavom zajamčenih prava potrebno je da država osigura financijsku potporu koja bi omogućila nesmetan rad Ureda povjerenice za informiranje.

No	Top 6 preporuka za promjenu	Reference	
1	<i>Provoditi sustavnu edukaciju državnih službenika o odredbama Zakona o sprječavanju sukoba interesa i Etičkom kodeksu državnih službenika. Akcentirati situacije potencijalnog sukoba interesa kako bi se javnosti predočile okolnosti u kojima se prilikom raspodjele javnih sredstava pojavljuje sukob interesa.</i>	Područje	1
		Podpodručje	1.1
2	<i>Pravovremeno pripremiti relevantne dokumente bitne za povlačenje sredstava iz EU fondova kako bi se omogućio kontinuitet financiranja OCD-a.</i>	Područje	1
		Podpodručje	1.1
3	<i>Iz Kaznenog zakona ukloniti odredbe kojima se ograničava sloboda izražavanja kao temeljnog ljudskog prava</i>	Područje	1
		Podpodručje	1.2
4	<i>Promovirati Smjernice za procjenitelje projektnih prijedloga među potencijalnim prijaviteljima projekata u cilju povećanja kvalitete projektnih prijedloga. Javno objaviti popis procjenitelja projekata, članove evaluacijskih odbora i kriterije njihova odabira, kao i kriterije dodjele javnih sredstava.</i>	Područje	2
		Podpodručje	2.2
5	<i>Zakonski omogućiti OCD-ima korištenje svih državnih poticaja koji su na raspolaganju ostalim pravnim subjektima</i>	Područje	2
		Podpodručje	2.3
6	<i>Stvoriti adekvatan okvir za provedbu Zakona o pravu na pristup informacijama</i>	Područje	3
		Podpodručje	3.2

4. O projektu i istraživačkoj Matrici

Monitoring izvještaj je dio projektnih aktivnosti na projektu „Acquis za civilno društvo na Balkanu: Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za javno zagovaranje i nadzor“ kojeg Udruga Cenzura Plus provodi kao partnerska organizacija Balkanskoj mreži za razvoj civilnog društva (BCSDN <http://www.balkancsd.net/>) Projekt je financiran od strane Europske unije i Balkan Trust for Democracy (BTD).

Ovo je drugi Monitoring izvještaj koji je producirana na godišnjoj bazi tijekom 48-mjesečnog trajanja projekta.

Monitoring Matrica predstavlja glavne principe i standarde koji su identificirani kao ključni za postojanje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, u smislu postavljenih načela i standarda bitnih za neometano i poticajno djelovanje organizacija civilnog društva.

Matrica se temelji na tri glavna područja, od kojih je svako podijeljeno na podpodručja:

I. Zakonske garancije osnovnih sloboda

II. Okvir za financijsko funkcioniranje i održivost OCD-a

III. Odnos vlasti i OCD-a

Načela, standardi i indikatori su formulirani s obzirom trenutni stupanj razvoja i zastupljenost u državama Zapadnog Balkana i Turske. Oslanjaju se na međunarodno prihvaćene standarde i definicije sloboda i prava u svim europskim državama.

Cilj Matrice je definiranje optimalnih okolnosti za razvoj i funkcioniranje organizacija civilnog društva, kao i pružanje smjernica tijelima javne vlasti o načinima uspostavljanja realnih okvira. Imajući na umu da glavni izazov leži upravo u implementaciji, indikatori su postavljeni na način da se mogu praktično implementirati u zakonodavne okvire određene države.

Regionalni Monitoring izvještaji dostupni su na web platformi <http://monitoringmatrix.net/> putem koje je moguće usporediti i analizirati podatke za svaku državu uključenu u ovo istraživanje.

II. Uvod

1. O Monitoring izvještaju

Kao dio projekta *“Acquis za civilno društvo na Balkanu: Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za javno zagovaranje i nadzor”* financiranog od strane Europske Unije i Balkan Trust for Democracy, Udruga za promicanje ljudskih prava i medijskih sloboda *“CENZURA PLUS”* iz Republike Hrvatske izradila je Monitoring izvještaj baziran na Monitoring Matrici poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva.

Udruga za promicanje ljudskih prava i medijskih sloboda CENZURA PLUS je neprofitna organizacija civilnog društva iz Splita, koja metodama neovisne televizijske produkcije, vaninstitucionalnog obrazovanja i javnog zagovaranja promiče ljudska prava, slobodu medija i radi na razvoju civilnog društva, a sve u cilju doprinosa izgradnji modernog, demokratskog i pravednog društva u Hrvatskoj. Cenzura Plus djeluje u nekoliko prioritarnih područja kao što su: unaprjeđenje statusa medija, neprofitnih medija i europsko informiranje, suzbijanje diskriminacije i unaprjeđenje statusa ljudskih prava, suzbijanje korupcije kroz aktivno građanstvo i dobro upravljanje, unaprjeđenje statusa civilnog društva i civilnog dijaloga, te poticanje razvoja socijalnog poduzetništva i razvoj lokalnih zajednica.

U cilju provedbe ovog istraživanja Cenzura Plus je postavila metodologiju istraživanja koja se sastoji od analize relevantnog pravnog i institucionalnog okvira, provedbe strukturiranih intervjua i organizacijom fokus grupe.

Istraživanje je provedeno tijekom rujna, listopada i studenog 2014. na području Republike Hrvatske.

2. Monitoring Matrica poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva

Opći cilj projekta je jačanje kapaciteta za praćenje i zagovaranje u pitanjima vezanim za okruženje i održivost civilnog društva na regionalnoj i državnoj razini, te jačanje struktura za integraciju OCD-a i sudjelovanja u politici i procesu pridruživanja EU na europskoj i državnoj razini

Ovaj Monitoring izvještaj dio je projekta *“Acquis za civilno društvo na Balkanu: Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za javno zagovaranje i nadzor”* financiranog od strane Europske Unije i Balkan Trust for Democracy.

Predstavlja drugi izvještaj ovakve vrste koji se producira na godišnjoj razini tijekom 48-mjesečnog trajanja projekta.

Izvještaj se temelji na Monitoring Matrici postojanja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva. Dio je serije izvještaja 8 država Zapadnog Balkana i Turske⁴. Izvještaj također sadrži sažete nalaze i preporuke za sve države koji su objavljeni na

web platform putem koje se mogu pratiti podaci za svaku od država obuhvaćenih ovim istraživanjem.

Ovaj se Monitoring izvještaj sastoji od 14 glavnih načela i standarda koji su detektirani kao ključni u smislu postojanja poticajnog okruženja za organizacije civilnog društva. Iako se Izvještaj za 2014. godinu inicijalno trebao temeljiti na 12 ključnih indikatora (kako je dogovoreno između partnerskih organizacija koje provode istraživanje u 8 država) u Republici Hrvatskoj smo obradili još 2 dodatna

⁴ Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Crna Gora, Srbija i Turska.

indikatora iz razloga što su se u tom području dogodile tijekom godine dana značajne promjene, koje je svakako potrebno dodatno akcentirati.

Kroz Izvještaj se naglašava činjenica da je pojam poticajnog okruženja jako složena kategorija koja uključuje različita područja, a ovisi o nekoliko čimbenika i stupnjeva razvoja društva i civilnog sektora.

Matrica nema za cilj obuhvatiti sva pitanja poticajnog okruženja, nego se više fokusira na ona najvažnija koja su prepoznata od strane stručnjaka kao najvažnija za pojedinu državu.

Stoga su standardi i indikatori formulirani s obzirom na sadašnje stanje razvoja i raznolikosti u zemljama Zapadnog Balkana i Turske. Oni se baziraju na dosadašnjim iskustvima organizacija civilnog društva u svakoj pojedinoj državi, u smislu pravnog okruženja, kao i praksu te izazove u njihovoj provedbi. A ujedno kao model uzimaju primjere najboljih praksi uspostavljenih na razini Europske unije i europskih država.

Matrica se temelji na tri glavna područja koja su podijeljena na podpodručja:

**I Zakonske garancije osnovnih sloboda
II Okvir za financijsko funkcioniranje i održivost
OCD-a
III Odnos vlasti i OCD-a**

Svako od područja je definirano ključnim načelima na koja se dalje nadovezuju ključni specifični standardi. Kako bi se OCD-ima, donatorima i široj javnosti olakšao uvid u pravni okvir i praksu u svakom od navedenih područja, svaki od standard je detaljno razrađen i objašnjen kroz indikatore. Cjelokupna Matrica se nalazi u poglavlju IV Rezultati istraživanja i preporuke.

Razvoj Monitoring Matrice za praćenje poticajnog okruženja za OCD dio je zajedničkih napora stručnjaka iz OCD-a i praktičara-članova iz BCSDN mreže uz profesionalnu potporu i ekspertizu ECNL-a. Stručni tim sastavljen je od 11 članova stručnjaka koji posjeduju pravna i praktična znanja, te uključuje eksperte iz 10 država Balkana. Tijekom rada na Matrici održano je niz sastanaka i on-line komunikacije sa stručnjacima, te su provedene fokus grupe kao i javne rasprave. Izrada Matrice podržana je od strane USAID, Pact. Inc, uz sudjelovanje ICNL Legal Enabling Environment Program (LEEP)/Legal Innovation Grant i Balkan Trust for Democracy (BTD).

3. Civilno društvo i njegov razvoj u Republici Hrvatskoj

Intenzivniji razvoj organizacija civilnoga društva počeo je izgradnjom današnjega institucionalnog i zakonodavnog okvira krajem prošloga i tijekom cijelog prvog desetljeća ovog stoljeća, a okosnica su mu institucije poput Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske (osnovan 1998.), Savjeta za razvoj civilnoga društva (osnovan 2002.) te Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva (osnovana 2003.). Osnutkom Zaklade "Kultura nova" 2011. godine stvoreni su uvjeti za promicanje i razvoj civilnoga društva na području suvremene kulture i umjetnosti, čime je dodatno prepoznata važnost javnih zaklada u rješavanju problema sustavnog financiranja specifičnih područja djelovanja civilnoga društva⁵. Niz drugih strateških dokumenata i programa - Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, Strategija suzbijanja korupcije i pripadajući Akcijski plan, Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava, Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova, Program aktivnosti za prevenciju nasilja među mladima, Nacionalni program

⁵ Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za organizacije civilnog društva 2012-2016.

za mlade, Strategija razvoja sustava socijalne skrbi – prepoznaje važnost, vrijednosti i potrebe civilnoga društva i predviđa organizacije civilnoga društva kao sunositelje niza provedbenih aktivnosti. Broj organizacija jedan je od važnijih pokazatelja razvoja civilnoga društva. Prema podacima službenih evidencija i registara danas u Hrvatskoj djeluje više od 50.000 registriranih udruga, 181 zaklada, 12 fundacija i više od 500 sindikalnih udruga i udruga poslodavaca, 52 vjerske zajednice i više od 2.000 pravnih osoba Katoličke crkve, 428 organizacijskih oblika Pravoslavne crkve te, prema procjeni, više od 600 privatnih ustanova. Imajući u vidu da je oko 16.000 udruga registrirano u području sporta i rekreacije, gotovo 7.000 u području kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, više od 4.000 u različitim gospodarskim djelatnostima, gotovo 4.000 udruga djeluje u području tehničke kulture, u području socijalne i zdravstvene djelatnosti i okupljanja i zaštite djece, mladeži i obitelji ukupno više od 4.000 udruga, više je od 1.000 udruga proizašlih iz Domovinskog rata te više od 6.000 udruga djeluje u humanitarnim, ekološkim, hobističkim, odgojno-obrazovnim, znanstvenim, duhovnim odnosno područjima zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, informacijskih i drugih djelatnosti, na tolik broj organizacija civilnoga društva treba gledati kao na nacionalno bogatstvo.

Republika Hrvatska ima razvijen sustav financijskih potpora za programe i projekte organizacija civilnoga društva na državnoj i lokalnim razinama, a prema podacima što ih redovito od 2007. godine prikuplja i obrađuje Vladin Ured za udruge, godišnje se programima i projektima organizacija civilnoga društva iz javnih izvora dodijeli prosječno oko 1,5 milijardi kuna pri čemu se trećina odnosi na državni proračun, a na proračune županija, gradova i općina preostale dvije trećine dodijeljenih bespovratnih sredstava. Analize dodijeljenih financijskih sredstava prema području financiranja pokazuju da se za područje sporta u Republici Hrvatskoj, na godišnjoj razini, dodjeljuje približno četvrtina ukupnog iznosa. Slijedi područje potpore osobama s invaliditetom, osobama s posebnim potrebama i socijalno ugroženim skupinama, koje je financirano sa oko 20 posto godišnjeg izdvajanja za projekte i programe udruga, a gotovo jednak udio u ukupnom iznosu imaju projekti zaštite i promicanja kulture, kulturnih i povijesnih dobara te očuvanja prirode. Sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu zemlje zastupljeno je sa 10 posto, a projekti iz područja demokratizacije, razvoja civilnoga društva i volonterstva, jačanja socijalne kohezije te razvoja filantropije u ukupnom iznosu sudjeluju s oko 7 posto područja, u odnosu na ukupan iznos javnih sredstava dodijeljenih projektima i programima organizacija civilnoga društva, imaju udio manji od 5 posto.

Važno je napomenuti da su udruge u Republici Hrvatskoj do sada iskoristile gotovo 100 posto raspoloživih sredstava fondova Europske unije namijenjenih sektoru civilnoga društva, kojima su financirane edukacije svih sektora u društvu, pružanje različitih socijalnih usluga kada ih država nije mogla pružiti, zaštita okoliša, socijalno poduzetništvo, borba protiv korupcije.

Iz nekih međunarodno usporedivih istraživanja provedenih u Hrvatskoj (npr. Civicus-indeks civilnog društva) razvidno je da je najkritičnije područje razvoja civilnoga društva u Hrvatskoj povezano s ograničenim prostorom za djelovanje, određenim kao zakonski, politički i sociokulturni okvir poticajan za razvoj civilnoga društva. Iako građani općenito imaju pozitivan stav prema organizacijama civilnoga društva, ipak još uvijek nisu dostatno uključeni u rad organizacija ili inicijativa civilnoga društva.

Ciljeve organizacija civilnoga društva moguće je ostvariti različitim zadaćama i aktivnostima (djelatnostima) kojima se te organizacije bave u rasponu od zagovaračkih udruga, koje se bore za prava socijalno ugroženih i manjinskih skupina, preko građanskih inicijativa koje pokreću i savjetodavnih uloga pri oblikovanju javnih politika, što se očituje u aktivnom sudjelovanju organizacija civilnoga društva u donošenju pojedinih zakona, nacionalnih programa ili strategija, do djelovanja zaklada lokalnih zajednica i mreža lokalnih udruga koje podupiru razvoj civilnoga društva odnosno

građanskog aktivizma na lokalnoj razini. I, naravno, ne smije se zanemariti važnost pojedinih udruga u obavljanju socijalnih i javnih usluga od općeg interesa na području obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, u čemu u Hrvatskoj, po uzoru na europske, mogu biti poželjan i dobar partner državi.

Većina organizacija civilnoga društva vezana je uz četiri najveća grada, u kojima je registrirano ukupno više od 21.000 udruga te najveći broj zaklada. Nedvojbeno je da su izrazito velike razlike u standardu građana između hrvatskih regija u izravnoj vezi sa stupnjem razvoja civilnoga društva u cijelini.

Prema podacima Ureda za udruge Vlade RH u 2013. godini najveći broj udruga ostvaruje godišnje prihode u iznosu od 100.000,00 kuna, dok je svega 6 udruga koje su ostvarile prihod veći od 200 milijuna kuna.

4. Specifičnosti i izazovi u primjeni Matrice u Republici Hrvatskoj

Proces praćenja razvoja civilnog društva u Republici Hrvatskoj putem matrice je vrlo složen, osobito što se veliki broj indikatora preklapa, te se ne može jasno ograničiti domena svakog od ponuđenih standarda. S obzirom na specifičnost uređenja svake države, neophodna je detaljnija adaptacija Matrice na svaku državu, i to na način da se fleksibilnije postave okviri i ne postavljaju isuviše općeniti indikatori i standardi. U tom smislu smo nailazili na poteškoće prilikom primjene Matrice u Republici Hrvatskoj, tim više što se niz indikatora istraživanja ne može preslikati na svaku državu obuhvaćenu ovim istraživanjem, već je potrebno temeljitiji i u istraživačkom smislu fleksibilniji pristup specifičnom društveno-pravnom okruženju svake države.

5. Zahvale

Zahvalni smo Vladinom uredu za udruge koji nam je pravovremeno dostavio tražene informacije, kao i predstavnicima organizacija civilnog društva koje su se odazvale našem pozivu za sudjelovanjem u ovom istraživanju (GONG, Centar za mirovne studije, Udruga MI, Info zona, Društvo multiple skleroze – Split, Liga za prevenciju ovisnosti, Platforma Doma mladih,...).

III. Metodologija

1. Pregled metodološkog pristupa

Proces izrade Monitoring izvještaja za Republiku Hrvatsku u 2014 godini. odvijao se tijekom rujna, listopada i studenog 2014. godine. Cenzura Plus je istraživanje provodila kroz nekoliko mehanizama relevantnih za svako od područja istraživanja.

Analiza zakonodavnog okvira i relevantnih pravnih regulativa provodila se putem analize ključnih strateških dokumenata, kao i sustavne analize i komparacije zakona kojima su uređeni pojedini dijelovi iz Monitoring Matrice (tzv. desk research pristup). Primjena ovakvog istraživačkog postupka najučinkovitija je u konkretnom području, stoga je i primjenjena u prvoj fazi istraživačkog rada.

Temeljem provedene analize pravnog okvira relevantnog Monitoring izvještaj detektirana su ključna područja kojima je posvećena dodatna pozornost kroz mapiranje potencijalnih sugovornika za provedbu intervjua.

Za potrebe provedbe ovog istraživanja intervjuirano je nekoliko kompetentnih sugovornika, od kojih je kroz set pripremljenih pitanja u formi strukturiranog intervjua, prikupljen niz relevantnih odgovora koji su ukomponirani u konačnu verziju Monitoring izvještaja za Hrvatsku u 2014.

Kao važan segment u provedbi ovog istraživanja značajno je i prikupljanje podataka kroz organizaciju fokus grupe koje je održana tijekom provedbe istraživanja, točnije u studenom 2014. godine u Splitu.

2. Sudjelovanje članova OCD-a

Kako bi se prikupili relevantni podaci od strane članova organizacija civilnog društva, Cenzura Plus je tijekom studenog 2014. organizirala fokus grupu.

U radu fokus grupe sudjelovalo je nekoliko predstavnika/ica organizacija civilnog društva koje djeluju na području Splitsko-dalmatinske županije. Tijekom odvijanja fokus grupe sudionicima su prezentirani indikatori ključni za ovo istraživanje, koji su obrađeni u formi pitanja, te su zamoljeni da svatko od sudionika elaborira odgovor na svako od postavljenih pitanja. Na ovaj način prikupljeni su vrijedni podaci koji pokazuju stvarnu poziciju djelovanja organizacija civilnog društva, te ukazuju na probleme i prepreke s kojima se OCD-i svakodnevno susreću, unatoč postojanju zadovoljavajućih zakonskih i institucionalnih okvira za djelovanje civilnog društva u Republici Hrvatskoj.

Osim kroz fokus grupu relevantne informacije od strane predstavnika OCD-a prikupljene su i putem svakodnevnih razgovora kroz neformalnu mrežu organizacija civilnog društva iz Republike Hrvatske (60 članica Platforme 112 i Zagovaračke mreže), zatim neformalnih razgovora na svakodnevnoj razini, te kroz svakodnevnu internet komunikaciju putem društvenih mreža.

3. Naučene lekcije

Uslijed specifičnosti svake od država u smislu zakonodavnog okvira i društvenog uređenja, od iznimne je važnosti kvalitetna prilagodba istraživanja konkretnom sustavu. Stoga smatramo veoma bitnim razradu tzv. "preliminarnog" adaptiranja Monitoring Matrice konkretnoj državi, u smislu

kvalitetnije selekcije relevantnih indikatora i prilagođavanja društveno-pravnom uređenju svake države.

S obzirom na projektno zadani okvir provedbe ovog istraživanja u ovom slučaju je donekle izostavljen spomenuti faktor adaptacije indikatora, što je svakako bitno imati na umu prilikom provedbe budućih istraživanja ovakve vrste.

IV. Rezultati istraživanja i preporuke

I Zakonske garancije osnovnih sloboda

Podpodručje 1.1: Sloboda udruživanja

STANDARD 1: Sve fizičke i pravne osobe mogu slobodno osnivati, učlanjivati se i sudjelovati u neformalnim i/ili registriranim organizacijama offline i online

Rezultati istraživanja:

Polazeći od ustavnog načela po kojem je sloboda udruživanja jedna od temeljnih građanskih i političkih sloboda koju država mora osigurati svakom svojem građaninu i građanki, razmotrit ćemo pravni okvir unutar kojeg se u Republici Hrvatskoj realiziraju navedene slobode.

06. lipnja 2014. godine donesen je novi **Zakona o udrugama**⁶, koji je stupio na snagu 1. listopada 2014., te je njime prvi puta nakon donošenja Zakona o udrugama iz 2001. na sveobuhvatan način regulirano pravno uređenje osnivanja i poslovanja udruga. U dijelu koji regulira način osnivanja udruge Zakon postavlja minimalne uvjete u pogledu broja osnivača, propisujući da udruhu mogu osnovati najmanje tri osnivača, koje rješenje je u skladu s člankom 11. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koja određuje slobodu okupljanja i udruživanja.

Unatoč zahtjevu šire javnosti novi Zakon o udrugama ipak se ne primjenjuje supsidijarno na sindikate, političke stranke, vjerske zajednice i udruge poslodavaca. Iako je u nacrtu Zakona bilo predviđeno da se supsidijarno primjenjuje i na sindikate, udruge poslodavaca, političke stranke i vjerske zajednice u konačnom prijedlogu Zakona nadležno Ministarstvo je uklonilo tu zakonsku odredbu.

Sukladno Zakonu o udrugama osnivač udruge može biti svaka poslovno sposobna fizička osoba ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova i pravna osoba. Također, osnivač udruge može biti i maloljetna osoba s navršenih 14 godina života (uz ovjerenu suglasnost zakonskog zastupnika), te punoljetna osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu sklapanja pravnih poslova, čime su u zakon ugrađene odredbe Konvencije UN-a o pravima djeteta, čiji je potpisnik i Republika Hrvatska. Strane fizičke i pravne osobe mogu biti osnivači udruge, pod istim uvjetima koji su propisani za domaće fizičke i pravne osobe. Bitno je naglasiti da u trenutku osnivanja udruge najmanje jedan osnivač mora biti punoljetna, poslovno sposobna osoba kojoj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova.

Zakon nadalje propisuje pravne karakteristike osobe ovlaštene za zastupanje te navodi da osoba ovlaštena za zastupanje udruge može biti samo punoljetna, poslovno sposobna osoba ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova.

Članom udruge može postati svaka fizička i pravna osoba. Osobe mlađe od 14 godina također mogu biti članovi udruge, ali uz dodatni uvjet po kojem pisanu izjavu o učlanjivanju moraju dati zakonski

⁶ http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_06_74_1390.html

zastupnik ili skrbnik, a za maloljetnu osobu s navršениh 14 godina pisanu suglasnost daje zakonski zastupnik ili skrbnik.

Sukladno čl. 22. Zakona o udrugama upis u registar udruga je dobrovoljan i obavlja se na zahtjev osnivača udruge. Zahtjev za upis na propisanom obrascu podnosi osoba ovlaštena za zastupanje udruge nadležnom uredu državne uprave. Zahtjev za registraciju mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana donošenja odluke o pokretanju postupka za upis udruge u registar. Unatoč informatizaciji ureda državne uprave, još uvijek nije moguće izvršiti on-line registraciju, odnosno upis u registar udruga.

Registar udruga je javni upisnik koji se vodi u elektroničkom obliku jedinstveno za sve udruge u Republici Hrvatskoj. Upis u Registar je dobrovoljan, a obavlja se na zahtjev osobe ovlaštene za zastupanje udruge koja, u ime osnivača, podnosi zahtjev za upis u Registar udruga uredu državne uprave, nadležnom prema sjedištu udruge. Registar je javan i svatko može izvršiti online uvid u sadržaj registra.

U roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona (do 1. prosinca 2014.) ministar uprave mora donijeti Pravilnik kojim će urediti sadržaj registra udruga. Nacrt **Pravilnika o o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj** nalazio se na javnom savjetovanju do 23. studenog 2014. Nacrtom pravilnika propisuje se oblik i sadržaj registra udruga i registra stranih udruga, zahtjeva za upis u registar udruga i registar stranih udruga, zahtjeva za upis promjena u registar udruga i registar stranih udruga, sadržaj izvatka iz registra udruga i registra stranih udruga, razvrstavanje udruga, način podnošenja zahtjeva za upis u registar udruga i registar stranih udruga, te način upisa i vođenja registra udruga i registra stranih udruga, zbirke isprava, prestanak postojanja udruga sa svojstvom pravne osobe i prestanak djelovanja stranih udruga u Republici Hrvatskoj.

U roku od 90 dana od dana stupanja na snagu tog Zakona Vlada Republike Hrvatske na prijedlog svoje stručne službe nadležne za udruge, ima obvezu donijet uredbu kojom će se urediti kriteriji, mjerila i postupci financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. Nakon stupanja na snagu uredbe prestaje važiti Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga (Narodne novine br. 16/07.). Novim Zakonom o udrugama udruge su obvezne u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona (do 01. listopada 2015.) uskladiti svoje statute s novim Zakonom i o tome podnijeti zahtjev za upis promjena nadležnom uredu.

Udruga može djelovati i ako nije registrirana, odnosno ako nema svojstvo pravne osobe. Da bi neformalna udruga sudjelovala u pravnom prometu potrebno je da osnivači međusobno sklope ugovor koji se sastavlja prema zakonskoj formi ortaštva koji mora biti ovjeren od strane javnog bilježnika. Međutim, registracijom udruga stječe neka prava koja neformalne udruge nemaju (npr. za dodjelu sredstava projektima i programima udruga iz javnih izvora mogu se natjecati samo udruge upisane u Registar udruga i Registar neprofitnih organizacija). U postupku registracije udruga nije dužna dokazivati s koje osnove koristi određeni prostor na adresi koja je prijavljena kao adresa sjedišta udruge (dakle, dostavljati ugovor ili drugi ispravu iz koje bi proizlazilo pravo korištenja određenog prostora). Stoga, se sjedište udruge može prijaviti na bilo kojoj adresi na kojoj će državna tijela i treće osobe moći komunicirati s udrugom.

Ured za udruge Vlade RH pruža informacije svim zainteresiranim oko postupka osnivanja, registracije i drugih pravnih pitanja.

Preporuke:

1. Preciznije definirati termin "od interesa za opće dobro" u tekstu Zakona o udrugama
2. U Zakon o udrugama uvrstiti odredbu po kojoj je Republika Hrvatska dužna izdvajati sredstva iz državnog proračuna za rad udruga putem obvezujuće odredbe za tijela državne uprave po kojoj su dužna izdvajati sredstva za redovite godišnje financijske potpore OCD-a
3. U Zakon o udrugama implementirati pojam društvenog poduzetništva

STANDARD 2: Organizacije civilnog društva rade slobodno i bez neopravdanog državnog uplitanja u unutrašnje upravljanje i aktivnosti

Rezultati istraživanja:

Novim Zakonom o udrugama uvedeno je načelo neovisnosti koje propisuje da udruga samostalno utvrđuje svoje područje djelovanja, ciljeve i djelatnosti, kao i unutarnji ustroj, te da samostalno obavlja djelatnosti koje nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom. Izuzev navedenog načela neovisnosti, novi Zakon o udrugama uvede i niz drugih načela bitnih za nesmetano djelovanje organizacija civilnog društva. U čl.7. definira se načelo javnosti, demokratskog ustroja, načelo neprofitnosti i načelo slobodnog sudjelovanja u javnom životu.

Zakonsko definiranje navedenih načela izuzetno je značajno s pozicije slobodnog djelovanja udruga jer omogućavaju neposredno upravljanje udrugom od strane njenih članova temeljeno na načelima demokratskog zastupanja i slobodnog očitovanja volje svih članova, kao i slobodnog sudjelovanja udruga u razvoju, praćenju, provođenju i vrednovanju javnih politika, kao i u oblikovanju javnog mišljenja, te izražavaju stajališta, mišljenja i poduzimaju inicijative o pitanjima od njihova područja interesa.

U praksi se događaju situacije u kojima zaposlenici državnih tijela obnašaju funkciju predsjednika organizacije civilnog društva koja prima sredstva iz državnog proračuna. Iako se novčana sredstva za rad udruga dodjeljuju putem javnih natječaja, postavlja se pitanje postojanja sukoba interesa, Naime, člankom 25. **Zakona o državnim službenicima** (NN 92/05, 107/07, 27/08, 49/11, 150/11 i 34/12) propisano je da se državni službenik mora ponašati tako da ne umanjuje svoj ugled i ugled državne službe, te ne dovede u pitanje svoju nepristranost u postupanju. Pravila ponašanja državnih službenika uređuje etičkim kodeksom Vlada Republike Hrvatske.

Etički kodeks državnih službenika (NN 40/11 i 13/12) sadrži pravila dobrog ponašanja državnih službenika prema građanima i u međusobnim odnosima državnih službenika te propisuje mogućnost podnošenja pritužbe na neetično i moguće koruptivno postupanje državnih službenika. Građani i državni službenici mogu podnijeti pritužbu na neetično i moguće koruptivno postupanje službenika.

Također, u posljednje vrijeme predstavnici civilnog društva skreću pozornost na sve učestalije uplitanje u njihove aktivnosti i rad od strane političkih stranaka, što je u potpunosti oprečno svrsi i cilju postojanja i djelovanja civilnog sektora u demokratski uređenim društvima.

Preporuke:

1. Provoditi sustavnu edukaciju državnih službenika o odredbama Zakona o sprječavanju sukoba interesa i Etičkom kodeksu državnih službenika. Akcentirati situacije potencijalnog sukoba interesa kako bi se javnosti predočile okolnosti u kojima se prilikom raspodjele javnih sredstava pojavljuje sukob interesa.
2. Usvojiti adekvatnu proceduru deklariranja i upravljanja sukobom interesa
3. Unijeti posebnu zakonsku odredbu u relevantne zakone koja će izričito zabraniti bilo koji oblik političkog pritiska na rad udruga ili diskriminaciju udruga od strane državnih dužnosnika, javnih službenika, političkih stranka i njihovih članova

STANDARD 3: OCD-i mogu slobodno tražiti i osigurati financijska sredstva iz raznih domaćih i stranih izvora kako bi podržali svoje aktivnosti

Rezultati istraživanja:

Iako su Republici Hrvatskoj kao punopravnoj članici EU na raspolaganju sredstva iz EU fondova, u praksi se pojavljuje niz faktora koji otežavaju kvalitetnu korištenje raspoloživih sredstava od strane organizacija civilnog društva. Glavni problem leži upravo u neažurnosti državnih tijela nadležnih za pripremu dokumenata koji služe kao osnova za daljnju distribuciju raspoloživih sredstava. Naime, nadležna Ministarstva i državne institucije uvelike su prolongirali izradu strateških i operativnih dokumenata RH za korištenje EU fondova iz perspektive 2014.-2020., što je potencijalnim korisnicima, koji pripremaju projektne prijedloge, znatno otežalo posao jer su zbog nepostojanja nacionalnih okvira uskraćeni za pravnu i proceduralnu sigurnost.

Posljedično, kašnjenje u izradi spomenutih temeljnih dokumenata dovelo je do niza problema s kojima se suočavaju OCD-a u Hrvatskoj a koji se sastoje u sljedećem⁷:

Dolazi do nemogućnosti strateškog planiranja rada udruga, s obzirom na nepostojanje krovnih državnih strateških dokumenata bitnih za korištenje sredstava iz EU fondova. Također, postoji niz problema u komunikaciji i suradnji OCD-a s ugovornim tijelima koji se ogledaju u prekoračivanju rokova definiranih za odgovaranje na komentare na izvještaje i na potvrde međuizvještaja ili završnih izvještaja. Ovi postupci ponekad znaju trajati i do pola godine. U postupku odobravanja izvještaja događa se da se više puta komentiraju i mijenjaju već promijenjene stavke ili dijelovi izvještaja. Ovo se posebno događa kada izvještaje komentira više voditelja projekata pa dolazi do nedosljednosti i nelogičnosti u komentarima i prijašnjoj praksi. Česta je fluktuacija zaposlenih u ugovornim tijelima što dovodi do situacija u kojima se s promjenom voditelja projekata u ugovornim tijelima često mijenjaju ili dopunjuju određene prakse u samom tijeku provedbe projekta što stvara pravnu nesigurnost i dodatno radno opterećenje.

U slučajevima kada se radi *single tender* neka ugovorna tijela zahtijevaju da se prilože i (tri) ponude prikupljene od strane pravnih i fizičkih osoba gdje komisija od tri člana odabire najpovoljniju ponudu. Druga ugovorna tijela traže samo izvore na temelju koji je formirana određena cijena. Ugovorna tijela ne dopuštaju korištenje Contingency Costs. S obzirom na to da projekti financirani iz europskih fondova postaju sve značajniji i kompleksniji, ova stavka u projektnim proračunima je jamac za

⁷ Primjedbe na funkcioniranje sustava provedbe EU projekata u Republici Hrvatskoj uputile su Uredu za udruge Vlade RH 24 organizacije civilnog društva zajedničkim pismom od 07.11.2014.

kvalitetno provođenje projekta kao i financijske sigurnosti OCD-a, što dovodi do financijske nesigurnosti i nemogućnost premošćivanja materijaliziranih rizika tijekom provedbe.

Ugovorna tijela ne dopuštaju angažman stručnjaka iz partnerskih organizacija koji imaju vještine za provedbu pojedinih aktivnosti. Ovo se također odnosi i na stručnjake koji su angažirani na projektu, a izvršene određene aktivnosti im nije u opisu posla na projektu.

Kada govorimo o nacionalnim sredstvima bilo onima iz proračuna ministarstava, ureda Vlade RH, agencija ili lokalnih proračuna, odnosno izdvajanjima iz istih za financiranje projekata i aktivnosti OCD-a, imaju tendenciju smanjenja što se može vidjeti iz njihovih godišnjih proračuna. Osim toga, nesigurno je financiranje iz lokalnih proračuna jer se ugovor o financiranju projekta u nekim slučajevima uopće ne potpisuje već se novac samo doznači na račun udruge pa postoji nesigurnost za koji projekt je novac doznačen i kako ga trošiti, dok s druge strane kad je ugovor potpisan za realizaciju određenog projekta, isti ne garantira da će cjelokupni iznos biti isplaćen zbog deficita u lokalnom proračunu koji se onda pokriva iz sredstava namjenjenih OCD-ima, čime OCD-i ostaju uskraćeni za dio sredstava za projekt i aktivnosti koje su već završili, te ukoliko OCD-i uopće dobiju financijsku potporu ista se često isplaćuje s velikim zakašnjenjem.

Također, nacionalne i lokalne vlasti ne prepoznaju dovoljno OCD-e koji rade na području demokratizacije, razvoja civilnog društva i volonterstva, jačanja socijalne kohezije i razvoja filantropije, što je vidljivo iz objavljenih natječaja odnosno kriterija istih.

Problem s kojim se suočavaju OCD-i je sufinanciranje EU projekata koje treba biti osigurano iz ne-europskih sredstava što uključuje nacionalna i lokalna proračunska sredstva koja se, kako je ranije navedeno, smanjuju iz godine u godinu.

Preporuke:

1. Definiranje i pridržavanje rokova u komunikaciji između ugovornih tijela i nositelja projekata
2. Natječaje usmjeriti na OCD-e koji djeluju na području demokratizacije, razvoja civilnog društva i volonterstva, jačanja socijalne kohezije i razvoja filantropije
3. Unaprijediti upravljanje ljudskim resursima kako bi se smanjila fluktuacija voditelja projekata i poboljšala koordinacija među voditeljima projekata, te priprema novih voditelja projekata
4. Osigurati dovoljan broj kompetentnih zaposlenika za EU fondove u državnim institucijama
5. Dopustiti angažman stručnjaka iz partnerskih organizacija
6. Uvesti praksu odobravanja troška *Contingency Costs* za projekte iznad 100.000,00 EUR
7. Kontinuirano izdvajati proračunska sredstva za sufinanciranje EU projekata

Podpodručje 1.2: Srodne slobode

STANDARD 1: Predstavnici OCD-a samostalno ili putem svojih organizacija uživaju slobodu mirnog okupljanja

Rezultati istraživanja:

Ustavom RH zaštićeno je pravo na javno okupljanje, te se izričito navodi da se svakom građaninu RH priznaje pravo na javno okupljanje i mirni prosvjed u skladu sa zakonom. Zakonom o javnom okupljanju (<http://www.zakon.hr/z/444/Zakon-o-javnom-okupljanju>) preciznije se definiraju uvjeti i

načini ostavrenja prava na javno okupljanje. Prijava mirnog okupljanja i javnog prosvjeda podnosi se policijskoj upravi na čijem se području mirno okupljanje i javni prosvjed namjerava održati. Prijava se podnosi 5 dana prije početka održavanja mirnog okupljanja i javnog prosvjeda. Iznimno, iz osobito opravdanih razloga prijavu je dopušteno podnijeti najkasnije 48 sati prije početka održavanja mirnog okupljanja i javnog prosvjeda.

Sloboda govora i javnog nastupa na javnom okupljanju ograničena je zabranom svakog pozivanja i poticanja na rat ili uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti.

Jedino se na temelju Zakona o javnom okupljanju mogu propisati ograničenja prava na javno okupljanje koja su nužna u demokratskom društvu radi zaštite sloboda i prava drugih ljudi, pravnog poretka, javnog morala i zdravlja. Zabrana mirnog okupljanja i javnog prosvjeda propisana je Zakonom i odnosi se na sljedeće slučajeve u kojima se zabranjuje i to u blizini bolnica, na način da ometa pristup vozilima hitne pomoći i remeti mir bolesnicima, u blizini dječjih vrtića i osnovnih škola dok se u njima nalaze djeca, u nacionalnim parkovima i zaštićenim parkovima prirode osim onog koji ima za cilj promicanje zaštite prirode i čovjekova okoliša, u blizini spomenika kulture nulte kategorije, ako bi dovelo do pogibelji za zaštićene vrijednosti, na auto-cestama i magistralnim cestama na način kojim se ugrožava sigurnost cestovnog prometa, na drugim mjestima, ako bi se s obzirom na vrijeme, broj sudionika ili narav okupljanja moglo ozbiljnije poremetiti kretanje i rad većeg broja građana.

Preporuka:

1. Provoditi sustavnu edukaciju javnih službenika o pravima iz Zakona o javnom okupljanju

STANDARD 2: Predstavnici OCD-a pojedinačno ili organizirano uživaju slobodu izražavanja

Rezultati istraživanja:

Pitanje slobode izražavanja je pitanje političke demokracije i pitanje ostvarenja osnovnih ljudskih prava i sloboda. Temeljni dokumenti kojima se pravno određuje pojam slobode izražavanja su Opća deklaracija o ljudskim pravima (čl. 19.) i Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Konvencija kodificira i štiti ljudska prava koja su postala prihvaćeni civilizacijski, demokratski i pravni standardi modernih država, kao što su na primjer i sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti (čl. 9.), sloboda izražavanja (čl.10.), sloboda okupljanja i udruživanja (čl. 11.), pravo na slobodne izbore (protokol 1. čl.3.). Sloboda izražavanja smatra se univerzalnim i zajamčenim pravom i tumači se kao pretpostavka ostvarivanja drugih prava.

Dakle sloboda izražavanja je načelo i sloboda koje se može ograničiti samo drugim jednako važnim pravom, a kada i to postoji, pažljivo treba procijeniti je li takvo ograničenje legitimno i zakonito, te je li razmjerno (dakle minimalno)⁸.

⁸ Prof.dr.sc. Josip Kregar; Pravo javnosti je reći

U Republici Hrvatskoj svjedočimo rapidnom pogoršavanju primjene slobode izražavanja, ozakonjivanjem odredbi kojima se direktno zadire u slobodu izražavanja. Naime, Kaznenim zakonom iz 2012. godine propisano je Kazneno djelo sramoćenja koje se odnosi se na situacije u kojima pojedinac *pred drugim iznese ili pronese činjeničnu tvrdnju koja može škoditi časti i ugledu određene osobe*. Teži, odnosno, kvalificirani oblik kaznenog djela sramoćenja postoji kada je djelo počinjeno „*putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način, zbog čega je ono postalo pristupačno većem broju osoba*“

Ono što je s pozicije prava na slobodu izražavanja osobito sporno je što zakonski opis kaznenog djela sramoćenja ne propisuje neistinitost tvrdnji, odnosno za postojanje kaznenog djela nije relevantno je li određena osoba u vrijeme počinjenja kaznenog djela znala ili ne za neistinitost činjenične tvrdnje koju je iznosila, niti da ona mora biti istinita ili neistinita. Ono što se može smatrati dvojbenim jest da izrečene tvrdnje mogu biti istinite ili je osoba u dobroj vjeri povjerovala u njihovu istinitost, ali ako sud ocijeni da nije postojao javni interes ili drugi opravdani razlog, optuženik neće moći dokazivati okolnosti koje bi ga oslobodile kaznene odgovornosti. Optuženik tako može biti proglašen krivim ako je iznosio ili pronosio istinite činjenične tvrdnje koje mogu štetiti časti ili ugledu drugoga.

Nesporo je da istinite činjenične tvrdnje mogu naškoditi časti i ugledu drugoga, ali moglo bi se reći da uvođenje kaznenog djela sramoćenja predstavlja proširenje područja primjene kaznenih djela protiv časti i ugleda jer istinita činjenična tvrdnja koja može štetiti nečijoj časti ili ugledu ne mora biti vezana uz njegove osobne i obiteljske prilike ili počinjeno kazneno djelo zbog kojeg je pravomoćno proglašen krivim.

U stavku 5. članka 148. Kaznenog zakona postoji izričita zakonska odredba fakultativnog oslobođenja od kazne počinitelja koji prizna neistinitost činjeničnih tvrdnji te ih opozove (djelotvorno kajanje). **Tako može doći do situacije da onaj koji iznosi ili pronosi neistinite činjenične tvrdnje može biti oslobođen od kazne, dok se počinitelju koji iznosi ili pronosi istinu može zabraniti dokazivanje okolnosti koje bi ga oslobodile kaznene odgovornosti.**

Ovdje je, kao i u svim drugim kaznenim djelima protiv časti i ugleda, isključivo propisana novčana kazna, a kazneni postupak za ta kaznena djela može se pokrenuti samo po privatnoj tužbi.

Kao što je već navedeno u prethodnom dijelu koji se odnosi na slobodu izražavanja, kriminalizacija iznošenja i prenošenja određenih informacija dovodi do ograničavanja ljudskih prava.

Osobito je sporan dio opis kaznenog djela koji se odnosi na kvalificirani oblik kaznenog djela sramoćenja koje postoji kada je djelo počinjeno „*putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način, zbog čega je ono postalo pristupačno većem broju osoba*“.

Kaznenim sudovima djelo sramoćenja ostavlja golemi prostor arbitrarnosti u prosudbi što jest, a što nije javni interes za javno iznošenje činjenica. U sudskoj praksi, a posebno u hrvatskim okolnostima u kojima su sudovi “laki na obaraču” u osuđivanju novinara, kazneno djelo sramoćenja prometnut će se u idealno sredstvo za kaznenu represiju i odmazdu nad novinarima. Potrebna je dekriminalizacije tih djela jer je razvidno da ne postoji potreba za zatvorskim kažnjavanjem niti progonom po službenoj dužnosti, a čast i ugled kao pravna dobra mogu se zaštititi drugim blažim sredstvima kao što je naknada štete u građanskoj parnici.

Takve kazne mogu ozbiljno ograničiti medijske slobode, jer faktički potiču autocenzuru novinara, a ujedno kriminalizacijom navedenog kaznenog djela sramoćenja postavlja se ozbiljna prijetnja slobodi govora i svih ostalih sudionika javne komunikacije kao i svakog građanina koji u bilo kojoj prilici, pred svjedocima, iznese tvrdnju koju netko može doživjeti kao sramoćenje.

Preporuke:

1. Izvršiti analizu opravdanosti opisa kaznenog djela sramoćenja s pozicije zaštite slobode izražavanja kao temeljnog ljudskog prava i zaštite medijskih sloboda
2. Promijeniti pravni opis kaznenog djela sramoćenja u Kaznenom zakonu

II. Okvir za financijsku stabilnost i održivost OCD-a

Podpodručje 2.1.: Porezno/fiskalno uređenje za OCD-ove i njihove donator

STANDARD 1. Dostupne su porezne olakšice na različite prihode OCD-a

Rezultati istraživanja:

3. listopada 2014., Hrvatski sabor usvojio je **Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija**⁹. Ovim Zakonom uređuje se okvir financijskog poslovanja i elementi računovodstvenog sustava neprofitnih organizacija kroz načela sustava financijskog poslovanja, izradu i izvršavanje financijskih planova, izvještavanje o potrošnji proračunskih sredstava, financijsko izvještavanje, reviziju godišnjih financijskih izvještaja, javnu objavu godišnjih financijskih izvještaja, nadzor nad financijskim poslovanjem i računovodstvom i druga područja koja se odnose na financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija.

Obveznici primjene zakona su domaće i strane udruge i njihovi savezi, zaklade, fundacije, ustanove, umjetničke organizacije, komore, sindikati, udruge poslodavaca, te sve druge pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti, a za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitnog karaktera.

Zakon odgovara na zahtjeve primjene načela javnosti i transparentnosti, posebice u dijelu obveze financijskog izvještavanja i javne objave financijskih izvještaja, u skladu s Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012.-2016.

U tom smislu se predviđa obveza javne objave financijskih izvještaja neprofitnih organizacija kroz Registar neprofitnih organizacija, koji će sukladno odredbama novog Zakona o udrugama za udruge biti dostupni i putem Registra udruga.

Obveze neprofitnih organizacija proizašle iz ovog Zakona bi se trebale primjenjivati na sve organizacije upisane u Registar neprofitnih organizacija bez izuzeća, ali u konačnom prijedlogu zakona pojavila se odredba o izuzeću vjerskih zajednica od obveze financijskog izvještavanja o ukupnim prihodima te se na njih - za razliku od svih drugih obveznika zakona, uključujući i političke

⁹ http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_121_2300.html

stranke - odnosi samo obveza izvještavanja o trošenju proračunskih sredstava. Problematična je činjenica što spomenuta odredba o izuzeću nije postojala u prijedlogu zakona u prvom čitanju o kojem je raspravljao Sabor, već je preuzeta iz jednog od radnih nacrti zakona koji čak nije bio upućen ni na Vladu. Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica, NN 83/02, 72/13 iste definira kao neprofitne i ne navodi nikakve iznimke ili specifičnosti vezane uz obveze financijskog izvještavanja.

Uzimajući u obzir općekorisnu svrhu za društvenu zajednicu te potrebu razvoja civilnog društva, Zakonom o porezu na dobit, propisano je da pravne osoba kao što su udruge, umjetničke udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, zajednice tehničke kulture, turističke zajednice, vjerske zajednice, sindikati, komore, sportski klubovi, sportska društva i savezi, zaklade i fundacije nisu obveznici poreza na dobit. Zakon o porezu na dobit pretpostavlja da navedene osobe ostvaruju određene prihode, a zbog svoje općekorisne svrhe su oslobođeni plaćanja poreza na dobit, sve dok obavljaju onu djelatnost za koji su temeljno oslobođeni plaćanja porez na dobit.

Ukoliko neprofitne organizacije obavljaju gospodarsku djelatnost i ako bi neoporezivanje te djelatnosti dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, Porezna uprava može rješenjem utvrditi da je određena organizacija obveznik poreza na dobit za tu gospodarsku djelatnost. Neprofitne organizacije koje su rješenjem Porezne uprave proglašene obveznicima poreza na dobit, i nadalje nisu obveznici poreza na dobit na razliku između prihoda i rashoda koju ostvare od obavljanja negospodarskih i neprofitnih djelatnosti zbog kojih su i osnovane. Takva neprofitna organizacija je porezni obveznik samo za dobit ostvarenu obavljanjem gospodarske djelatnosti, za koju je nadležno tijelo porezne vlasti izdalo rješenje.

Drugim riječima, ako neprofitna organizacija uz gospodarsku djelatnost ima i prihode od članarina, dotacija i poklona, za taj dio prihoda i pozitivne razlike između prihoda i rashoda, nije obveznik poreza na dobit.

Obveza za porez na dobit utvrđuje se nakon isteka kalendarske godine, najkasnije do 30. travnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Pokloni i donacije za koje neprofitna organizacija ne pruža nikakvu protuuslugu davateljima tih donacija, nisu oporezivi. Neprofitna organizacija može primiti donacije u novcu, stvarima, uslugama i drugim oblicima materijalne imovine koja imaju tržišnu vrijednost, a na primljene donacije ne plaća porez.

Međutim, u praksi se pojavljuje problem poznavanja zakonskih propisa i poreznih olakšica od strane službenika Ministarstva financija i nadležnih Poreznih ispostava. Naime, u slučajevima oslobođenja plaćanja posebnih poreza (potpisom Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava iz EU izvora – IPA projekti i oslobođenje plaćanja poreza uključujući porez na dodanu vrijednost te druge posebne poreze kao npr. Poseban porez na motorna vozila, porez na osiguranje itd.) nejasna je pravna pozicija OCD-ova koji nailaze na kontradiktorna tumačenja zakonskih odredbi od strane zaposlenika Poreznih uprava, a na zahtjev za tumačenjem zakonskih odredbi od strane drugostupanjskih tijela, ne dobivaju pravovremene odgovore.

Preporuke:

1. Obveze neprofitnih organizacija proizašle iz Zakona o računovodstvu neprofitnih organizacija trebale bi se primjenjivati na sve organizacije upisane u Registar neprofitnih organizacija bez izuzeća
2. Potrebna je sustavna edukacija zaposlenika Poreznih ispostava o specifičnostima poreznih oslobođenja za programe i projekte koje provode OCD-ovi

3. Unaprijediti sustav savjetovanja i uvesti obvezu nadležnim državnim tijelima da pravovremeno odgovore na zahtjeve za tumačenjem zakonskih odredbi

Podpodručje 2.2. Državne potpore

STANDARD 1: Javna sredstva su dostupna za institucionalni razvoj civilnog društva, podršku projekata i sufinanciranje iz EU fondova i drugih grantova

Rezultati istraživanja:

Unatoč činjenici što se u Nacionalnoj strategiji za razvoj civilnog društva 2012.-2016. izričito navodi potreba za ulaganjem dodatnih napora u razvoj programa potpore ujednačenom regionalnom razvoju civilnog društva uz poticanje procesa decentralizacije financiranja projekata i programa udruga iz javnih izvora, u praksi se redovito događaju situacije da se glavnina javnih sredstava namijenjenih institucionalnim potporama OCD-a dodjeljuju udrugama čije je sjedište na području grada Zagreba i okolice. Primjerice, od ukupnog broja institucionalnih potpora za 2014. godinu OCD-ima na području Zagreba odobreno je više od 50% potpora, odnosno, iznos od 470.000,00 Eura¹⁰. Time se direktno usporava, a u konačnici potpuno onemogućuje razvoj OCD-a na drugim područjima Republike hrvatske, što u konačnici dovodi do "centralizacije" civilnog društva.

Kao što je već spomenuto natječajni postupci kasne od dva mjeseca do godinu ili više dana od planiranog kalendara natječaja objavljenog u Pozivu za prijavitelje, što se reflektira na financijsku nestabilnost OCD-a i planiranje aktivnosti.

Ne postoje ujednačeni obrasci prijave i izvještavanja, a često puta se traži nepotrebno velika količina dokumentacije. Stoga, smatramo da je bespotrebno dostavljanje službenih dokumenata u koja nadležna tijela mogu izvršiti uvid u sustavu drugih upravnih tijela (npr. potvrda o stanju dugovanja, izvadak iz registra udruga, kopiju statuta..). Također, zahtjev da se sva natječajna i popratna dokumentacija mora dostaviti poštom, nepotrebno komplicira prijavu na natječaje u okolnostima kada je moguće osigurati on-line prijave.

Posljednjih nekoliko godina na naslovnica Prijavnih obrazaca postoji uputa kako se preporučuje da se prilikom prijave pazi na ekonomičnost i potrošnju papira. No s druge strane, ugovorna tijela zahtjevaju da se popratna dokumentacija dostavi u printanom obliku i to u nekoliko kopija te na nekoliko CD-ova.

Kad govorimo o izvještavanju, obrasci su znatno različiti ili uopće nisu ni propisani. Također, postoji niz situacija u kojima određena ugovorna tijela ne priznaju zakonski propisane obrasce (npr. OP – obračun plaće) već razvijaju svoje obrasce koje treba dostaviti uz projektne izvještaje.

Preporuke:

1. Uskladiti objavu natječaja sa kalendarom objave natječaja
2. Unificirati natječajnu dokumentaciju

¹⁰http://zaklada.civilnodrustvo.hr/upload/File/hr/natjecaji/natjecaji_zaklade/rezultati/2014/institucionalna_podrska_de m.pdf

3. Unaprijediti sustav prijave na natječaje omogućavanjem isključivo on line prijava, uz fakultativnu opciju podnošenje prijave putem pošte
4. Ujednačiti teritorijalnu raspodjelu javnih sredstava za rad OCD-a

STANDARD 2: Javna sredstva raspoređuju se na transparentan način i po jasno propisanim kriterijima

Rezultati istraživanja:

Na nacionalnoj razini (ministarstva, zaklade, agencije, uredi itd.) natječajni postupci su većinom transparentni, ali problem se pojavljuje na regionalnoj i lokalnoj razini, jer županije i gradovi provode potpuno netransparentne natječaje za financiranje OCD-a, nejasni su kriteriji i procedure dodjele javnih sredstava ili pak čelnici tih tijela bez unaprijed razrađenih kriterija, diskrecijskom odlukom raspoređuju javna sredstva.

Natječajni su jako loše sastavljeni bez pridržavanja relevantnih programa (npr. nacionalni i gradski programi ili strategije) u određenom području i bez usklađenosti definicija. Uočava se problem u objavi natječaja, odnosno popisu dokumentacije koju je potrebno dostaviti prilikom prijave projekata na natječaje. Neujednačena su tumačenja nadležnih tijela o vrsti i količini popratne dokumentacije koju su prijavitelji dužni dostaviti, a posebno što se u nekim slučajevima traže dokumenti ovjereni kod javnog bilježnika. Od nedavno sva tijela na nacionalnoj razini traže solemniziranu bjanko zadužnicu prilikom potpisa ugovora o korištenju bespovratnih sredstava, ali nakon odobrenog izvještaja korisnicima bespovratnih sredstava ne vraćaju solemniziranu bjanko zadužnicu¹¹.

U roku od 90 dana od dana stupanja na snagu novog Zakona o udrugama Vlada Republike Hrvatske na prijedlog svoje stručne službe nadležne za udruge, ima obvezu donijeti Uredbu kojom će se urediti kriteriji, mjerila i postupci financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. Nakon što Uredba stupa na snagu prestaje važiti Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga.

Kao pozitivan korak u unapređenju i ujednačavanju rada ugovornih Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske objavio je **Smjernice za procjenitelje projektnih prijedloga**¹², čija je svrha pomoći hrvatskim tijelima javne uprave odgovornim za izradu i objavu natječaja za financiranje projekata iz EU fondova da postupak procjene projektnih prijedloga bude što transparentniji. Također, Smjernice imaju za cilj svim procjeniteljima projektnih prijedloga omogućiti jednostavno razumijevanje kriterija ocjenjivanja projekata.

U procesu osiguravanja primjene ujednačenih kriterija za procjenu umanjuje se značaj procesa odabira procjenitelja usprkos činjenici da rezultati postupka odabira procjenitelja neposredno utječu na ishode postupka procjene projektnih prijedloga. Budući da su tijela koja raspisuju pozive za dostavu projektnih prijedloga odgovorna za odabir procjenitelja, na njima je da osiguraju odabir kompetentnih procjenitelja koji su dokazali svoju stručnost u relevantnom području i sposobnost u procjenjivanju projektnih prijedloga te koji su upoznati s primjenom ujednačenih kriterija za procjenu.

¹¹ http://www.uzuvrh.hr/userfiles/file/Zapisnik%204%20%20sjednice%20Savjeta-5_saziv.doc

¹² http://www.uzuvrh.hr/userfiles/file/procjena_projektnih_prijedloga_FINAL.pdf

Sam postupak odabira procjenitelja započinje objavom javnog poziva za prijavu u bazu neovisnih procjenitelja. Osim stvaranja baze neovisnih procjenitelja, javni poziv može biti vezan i uz određeni natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava.

Kriterije za prijavu određuje tijelo javne uprave nadležno za određeno područje, a poziv se, osim na mrežnim stranicama tog tijela, objavljuje i na mrežnim stranicama Strukturnih i investicijskih fondova.

Međutim, problem nastaje u mogućnosti postojanja potencijalnog sukoba interesa, s obzirom da se u konkretnom natječajnom postupku javno ne objavljuju imena procjenitelja. Faktički može postojati situacija u kojoj je procjenitelj član OCD-a čiji projektni prijedlog ocjenjuje, u kojem slučaju se radi o egzaktnom postojanju sukoba interesa.

Stoga je praksa tajnosti i neobjavlivanja članova evaluacijskog odbora nepotrebna i pravno diskutabilna.

Preporuka:

1. Uskladiti kriterije Natječaja za dodjelu sredstava OCD-ima sa relevantnim Strategijama u određenom području,
2. Jasno definirati kriterije dodjele javnih sredstava,
3. Promovirati Smjernice za procjenitelje projektnih prijedloga među potencijalnim prijaviteljima projekata, što bi pridonijelo većoj kvaliteti projektnih prijedloga,
4. Javno objaviti popis procjenitelja projekata, članove evaluacijskih odbora i kriterije njihova odabira.

Podpodručje 2.3.: Ljudski potencijali

STANDARD 1: OCD-i su ravnopravni s ostalim poslodavcima

Rezultati istraživanja:

U Republici Hrvatskoj provodi se niz mjera aktivne politike zapošljavanja. S tim ciljem Ministarstvo rada i mirovinskog sustava sastavilo je pakete mjera za zapošljavanje koje se implementiraju putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Paket mjera podložan je čestim izmjenama u smislu uvjeta koje moraju ispuniti potencijalni korisnici, iznosa sredstava i vremenskog trajanja mjera.

Od velikog broja mjera za zapošljavanje koje se provode u 2014. godini OCD-i mogu koristiti samo dvije: Javne radove i Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa za mlade osobe bez radnog iskustva, čime ih se stavlja u neravnotežan položaj u odnosu na druge poslodavce.

Zapošljavanje osobe na stručnom osposobljavanju u smislu daljnjeg zaposlenja udruge ne mogu koristiti, dok je ostalim poslodavcima omogućeno daljnje korištenje mjere. Ovakav odnos spram OCD-a kao poslodavaca je u potpunosti diskriminatoran, i direktno utječe na održivost i kvalitetu rada OCD-a.

Tijekom provedbe mjera zapošljavanja izostaje sustavna kontrola provedbe mjere od strane državnih institucija nadležnih za njenu implementaciju. Tako se događaju situacije da osoba koja je zaposlena putem određene mjere, uopće ne dolazi na posao, odnosno ne ispunjava obveze koje ima kao korisnik mjere zapošljavanja. Ovakvo stanje je problematično s pozicije kontrole potrošnje javnog novca, s obzirom da se mjere aktivne politike zapošljavanja financiraju sredstvima državnog proračuna, dakle radi se o javnim sredstvima.

Unatoč postojanju Registra neprofitnih organizacija (RNO) putem kojeg je tijelima državne uprave moguće pratiti i financijsko poslovanje organizacija civilnoga društva, nepostojanje sustava osiguranja kvalitete rada OCD-a dovodi do nedovoljno vidljive učinkovitosti i djelotvornosti OCDa, nemjerljivosti rezultata i učinaka u društvu, neprepoznatljivosti kvalitete rada OCD-a među donatorima, usitnjavanja sredstava dodijeljenih OCD-ima. S druge strane sve to čini sector civilnoga društva nesigurnim područjem za zapošljavanje, s velikom fluktuacijom kvalitetne radne snage.

Udio zaposlenih u neprofitnom sektoru u odnosu na ukupni broj zaposlenih u Hrvatskoj rastao je proteklih godina, i u zadnje dvije godine se kreće oko 1,3% (u prosjeku između 18 i 19.000 zaposlenih godišnje). S obzirom na sve važniju ulogu koju organizacije civilnog društva imaju u korištenju fondova EU, za očekivati je da će taj broj rasti u predstojećim godinama te da će sve veći broj mladih početi promatrati udruge i ostale organizacije civilnog društva kao poželjnu karijernu opciju.

I dalje poslovne banke ne prepoznaju udruge kao pravne osobe sposobne za kreditiranje te su uvjeti ostvarenja kredita kod poslovnih banaka bitno drugačiji za udruge nego što su uvjeti za poslodavce, a kad i koriste financiranje kroz kredit potrebno je osmisliti i realizirati prave poduzetničke pothvate kako bi bili u mogućnosti vratiti kamate na glavicu.

Preporuke:

1. Omogućiti OCD-ovima korištenje svih mjera iz paketa mjera za zapošljavanje ravnopravno s ostalim poslodavcima
2. Unaprijediti sustav kontrole korištenja javnog novca putem intenzivnije kontrole izvršavanja mjera aktivne politike zapošljavanja
3. Razviti sustav osiguranja kvalitete rada OCD-a
4. Omogućiti jednak pristup kreditnim linijama kao i drugim poslodavcima

STANDARD 2: Postoje poticajne i odgovarajuće politike volontiranja

Rezultati istraživanja:

Temeljem Programa Vlade Republike Hrvatske za mandatno razdoblje 2011. – 2015. volontiranje je prepoznato kao bitna aktivnost koja doprinosi uključivanju marginaliziranih skupina, potiče usvajanje novih znanja i vještina svih članova društva, te povećava kompetencije i zapošljavanje, posebice mladih.

U Republici Hrvatskoj postoje poticajne politike za razvoj volontiranja, a volonterska aktivnost regulirana je nizom relevantnih dokumenata kao što su: **Zakon o volonterstvu**¹³, Etički kodeks

¹³ <http://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>

volontera, **Pravilnik o Državnoj nagradi za volontiranje** i Pravilnik o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima volontiranja.

Ministarstvo socijalne politike i mladih kao središnje tijelo državne uprave zaduženo za koordinaciju politike razvoja volonterstva, provodi nadzor nad provedbom zakonskog okvira te mjera kojima se potiče volonterski rad u okviru Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012. – 2016. i pruža tehničku potporu Nacionalnom odboru za razvoj volonterstva koji je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske sastavljeno od 19 predstavnika i stručnjaka iz javnog i civilnog sektora koji djeluju na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u svrhu promicanja volonterstva te predlaganja mjera za unaprjeđenje položaja volontera u društvu i podrška volonterskim organizacijama. Kroz mrežu regionalnih i lokalnih volonterskih centara (Volonterski centar Osijek, Volonterski centar Zagreb, Udruga za razvoj civilnog društva SMART – Volonterski centar Rijeka, Udruga MI – Volonterski centar Split), promoviraju se vrijednosti volontiranja i mobilnosti volontera i unaprjeđuje institucionalni okvir volonterstva.

Pravilnikom o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama i aktivnostima organizatora volontiranja¹⁴ propisuje se obveza dostave podataka o broju volonterskih sati, broju volontera te volonterskih aktivnosti i usluga u Republici Hrvatskoj. Pravilnikom se obrađuju podaci o volonterskim aktivnostima, uslugama, volonterima i utrošenim financijskim sredstvima radi dobivanja vjerodostojne slike o strukturi i broju volontera, organizatorima volontiranja te relevantnim troškovima u Republici Hrvatskoj. Prema podacima Ministarstva socijalne politike i mladih u 2013. godini u Republici Hrvatskoj je **povećan broj volontera i organizatora volontiranja za 50%** u odnosu na 2012. godinu uz ukupan broj od 1 652 965 odrađenih volonterskih sati.

Novim Zakonom o volonterstvu uvedene su neke promjene i novine. Tako se jasnije definira pojam dugotrajnog volontiranja, uvode se pojmovi kratkotrajnog volontiranja i volontiranja u kriznim situacijama. Također, jasnije se razgraničava pojam volontiranja od drugih oblika neplaćenog rada, posebice stručnog osposobljavanja za rad koje se, zbog činjenice da se za njega ne isplaćuje plaća, pogrešno percipiralo kao volonterski rad. Uvodi se sustav priznavanja i vrednovanja volontiranja i kompetencija i vještina stečenih volontiranjem.

Novi pojam zajedničke dobrobiti uveden je umjesto dosadašnjeg pojma opće dobrobiti, a novom se odredbom zabranjuje volontiranje u trajanju dužem od 40 sati tjedno tijekom razdoblja duljeg od tri mjeseca bez prekida od tri mjeseca. To zapravo znači da je moguće volontirati 40 sati tjedno samo tri mjeseca uzastopno, zatim bi se morala napraviti stanka u trajanju od tri mjeseca, prije nego bi se s takvim volontiranjem moglo nastaviti.

Uvodi se i načelo inkluzivnog volontiranja koje se odnosi na uključivanje pripadnika socijalno isključenih skupina stanovništva u programe volontiranja koje pruža organizator volontiranja, a poradi njihova uključivanja u društvo i socijalnog osnaživanja.

Zakonom se uvode i neke promjene koje se odnose na ugovor o volontiranju. Osim punoljetnih poslovno sposobnih osoba, ugovor mogu sklopiti i maloljetnici s navršениh 15 godina života uz suglasnost zakonskog zastupnika u pisanom obliku. Za osobe koje su potpuno lišene poslovne sposobnosti kao i za osobe koje su lišene poslovne sposobnosti samo djelomično, a volontiranje prelazi opseg njihove poslovne sposobnosti, ugovor o volontiranju sklapa njihov skrbnik odnosno

¹⁴ http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_09_101_3089.html

zakonski zastupnik, isključivo u pisanom obliku uz uvažavanje mišljenja volontera štíćenika. Kod usmeno zaključenog ugovora, organizator volontiranja morat će izdati pisanu potvrdu o sklopljenom ugovoru samo ako ga volonter to zatraži. Specifičnost sadržaja ugovora očitovao bi se kod **kratkotrajnog volontiranja i dugotrajnog volontiranja** kojim se ugovara pružanje usluga djeci, osobama s invaliditetom, starijim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti. Tako bi kod kratkotrajnog volontiranja obvezni sastavni dio ugovora bila i pisana izjava volontera da ne postoje okolnosti zbog kojih bi im volontiranje bilo nedopušteno kao npr. tijekom trajanja sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja ili ako su pravomoćno osuđene za kazneno djelo protiv života i tijela te u drugim slučajevima taksativno nabrojanim u Zakonu o volonterstvu. Dok bi kod dugotrajnog volontiranja u istim okolnostima organizator volontiranja bio dužan pribaviti dokaze da ne postoje okolnosti zbog kojih bi volonteru bilo nedopušteno volontirati, pružajući usluge osobama s invaliditetom, starijim i nemoćnim osobama, bolesnim osobama ili osobama koje su potpuno ili djelomice lišene poslovne sposobnosti, s obzirom da je posebno uvjerenje iz kaznene evidencije dopušteno pribaviti samo kad je riječ o povjeravanju poslova čije obavljanje podrazumijeva redovite kontakte s djecom. s time da kad je riječ o dugotrajnom volontiranju kojim se ugovara pružanje usluga djeci, organizator volontiranja bio bi još dužan uz pisanu suglasnost volontera pribaviti posebno uvjerenje iz kaznene evidencije koju vodi i ustrojava ministarstvo nadležno za pravosuđe o podacima iz članka 13. stavka 4. Zakona o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji.

Izuzetno je bitna novina koju uvodi Zakon o volonterstvu, a odnosi se na izdavanje na priznavanje i vrednovanje volonterskog rada, posebno mladih, kako bi se priznale i vrednovale kompetencije stečene volontiranjem, kroz Potvrdu o kompetencijama stečenim kroz volontiranje za dugotrajne oblike volontiranja. Važnost uvođenja Potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje posebno se odnosi na mlade koji su u izrazito nepovoljnom položaju na tržištu rada.

Preporuke:

1. Zakonski regulirati i priznati volonterski rad u profesionalnom području kao relevantno iskustvo (primjerice prilikom izračuna staža potrebnog za polaganje stručnih ispita).
2. Promicati vrednovanje kompetencija stečenih volontiranjem, posebice mladih, kao doprinos mogućnosti većeg uključivanja u tržište rada.
3. Kontinuirano pratiti i objavljivati službene statistike organiziranog volontiranja u Republici Hrvatskoj i unaprijediti sustav prikupljanja podataka sa podacima hrvatskih građana koji volontiraju izvan Republike Hrvatske.
4. Zakonski definirati i propisati načine na koje organizator volontiranja može pribaviti dokaze o nepostojanju okolnosti zbog kojih bi volonteru bilo nedopušteno volontirati

III Odnos države i organizacija civilnog društva

Podpodručje: 3.1.: Okvir i prakse suradnje

STANDARD 2: Državne institucije priznaju važnost razvoja i suradnje sa civilnim sektorom

Rezultati istraživanja:

Od 2009. godine u Republici Hrvatskoj djeluje Savjet za razvoj civilnoga društva koji je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske s glavnom ulogom jačanja suradnje Vlade Republike Hrvatske s OCD-ima u Republici Hrvatskoj na provođenju Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, razvoju filantropije, socijalnog kapitala, partnerskih odnosa i međusektorske suradnje. Savjet sudjeluje u kontinuiranom praćenju i analizi javne politike koja se odnosi i/ili utječe na razvoj civilnoga društva u Republici Hrvatskoj i međusektorsku suradnju; daje mišljenja Vladi RH o nacrtima propisa kojima se utječe na razvoj civilnog društva, te surađuje u planiranju prioriteta nacionalnih programa dodjele financijskih potpora OCD-ima iz državnog proračuna. Tijela državne uprave i vladini uredi, putem Ureda za udruge Vlade RH Savjetu redovito dostavljaju informacije o svojim odlukama o financiranju udruga. Savjet ima 27 članova: 12 predstavnika nadležnih tijela državne uprave i ureda Vlade Republike Hrvatske, 12 predstavnika udruga i drugih organizacija civilnoga društva i 3 predstavnika civilnoga društva iz reda zaklada, sindikata i udruga poslodavaca. Savjet ima predsjednika kojeg biraju članovi Savjeta - predstavnici udruga i drugih nevladinih, neprofitnih pravnih osoba.

Iako većina državnih institucija na nacionalnoj razini prepoznaje važnost civilnog sektora i suradnje s istim, te ih uključuje i u druga radna tijela (povjerenstva, skupine za pripremu nacrtu strategija, saborski odbori,...) još uvijek organizacije civilnog društva nisu prepoznate kao relevantni partneri u svim područjima u kojima djeluju, već uglavnom kao korisnici državnog proračuna.

Unatoč postojanju sustava suradnje s institucijama i OCD-ima na državnoj razini, problem se pojavljuje na «nižim» razinama – regionalnoj (županije) i lokalnoj (gradovi i općine). Ne postoji suradnja u smislu participiranja OCD-a u radnim tijelima jedinica lokalne i regionalne samouprave, niti interesa za izgradnju partnerskih odnosa rada na lokalnim politikama i razvoju lokalnih projektnih intervenencija. Jedinice lokalne i regionalne samouprave ne percipiraju OCD-e kao važne društvene dionike koji mogu doprinijeti lokalnom razvoju, što su prepoznali Udruga gradova i Vladin Ured za udruge te inicirali i izradili Deklaraciju o suradnji gradova i OCD-a u RH¹⁵, koju je do studenog 2014. potpisalo 75 gradova od ukupno 128 koliko ih ima u Republici Hrvatskoj. Deklaracija uviđa značaj i mogućnosti civilnoga društva i ističe potrebu konkretne suradnje i partnerstava lokalnih vlasti i udruga, ali i svih drugih oblika organiziranja građana koji postoje i aktivno djeluju na području lokalnih zajednica. Na tragu osnovnih načela konzultiranja i uključivanja građana i njihovih organizacija u procese odlučivanja na lokalnoj razini koja su utvrđena Kodeksom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću te na tragu ciljeva i zadaća ustanovljenih Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine. Deklaracija razrađuje konkretne oblike suradnje, partnerstava i uključivanja građana i njihovih organizacija u procese donošenja odluka iz samoupravnog djelokruga.

Ipak postoji određena razlika između jedinica lokalne samouprave i županija kad govorimo o suradnji s civilnim društvom. Naime, većina OCD-a svjedoči o nepostojanju suradnje sa Županijama u kojima djeluju, osim u smislu prijave na natječaj što se smatra od strane županija kao jedini mogući model suradnje. Primjerice u Splitsko-dalmatinskoj županiji određene udruge su u potpunosti isključene iz partnerstva dok su neke druge zastupljene npr. braniteljske. Problem je što Županija uopće ne percipira određene OCD-e, primjerice one koji se bave problemom ovisnosti, faktički ih proglašavajući suvišnima uz obrazloženje da se tom domenom bave isključivo ustanove i zavodi.

¹⁵ <http://www.uzuvrh.hr/userfiles/file/Deklaracija%20gradovi%20i%20OCD.pdf>

Kad govorimo o jedinicama lokalne samouprave ipak je postignut određeni napredak u pogledu većeg sudjelovanja civilnog društva u kreiranju javnih politika i donošenju proračuna te jasnim kriterijima za dodjelu javnih sredstava (na primjer Grad Pregrada¹⁶). Napravljen i korak unatrag u nekim jedinicama lokalne samouprave, jer već godinama nema objava natječaja za korištenje javnih prostora po povlaštenim cijenama niti postoji odjel za suradnju sa civilnim društvom kao ni za mlade, a kad govorimo o financiranju iz lokalnog proračuna čelnici ne dozvoljavaju financiranje plaća iz projekta zaposlenima u udruzi (na primjer Split¹⁷).

Također, prilikom imenovanja predstavnika OCD-a u Povjerenstva i radna tijela nekih državnih tijela ne objavljuju se javni i transparentni natječaji, nego se potencijalne kandidate poziva putem osobnih poznanstava i kontakata, unatoč postojanja ažurnih popisa OCD-a na web stranicama nadležnih tijela.

Preporuke:

1. Unaprijediti suradnju upravnih tijela regionalne i lokalne vlasti s OCD-ima donošenjem obvezujućeg pravnog akta
2. Sustavno objavljivati natječaje za korištenje adekvatnih javnih prostora po povlaštenoj cijeni
3. Jačati kapacitete OCD-a za monitoring javnih politika i uključivanje u javne rasprave
4. Poticati predstavnike gradova na pristupanje Deklaraciji o suradnji gradova s OCD-ima

Podpodručje 3.2.: Sudjelovanje u oblikovanju javnih politika i procesima donošenja odluka

STANDARD 1: Postoje standardi koji omogućuju pravovremeno uključivanje OCD-a u procese donošenja odluka

Rezultati istraživanja:

U Republici Hrvatskoj definiran je zakonski okvir koji OCD-ima pruža mogućnost sudjelovanja u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata. 2009. godine donesen je **Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata** koji pruža smjernice za učinkovito savjetovanje državnih tijela i zainteresirane javnosti u postupku donošenja zakona i drugih akata, kao i postojeće dobre prakse savjetovanja koja već provode pojedina tijela državne uprave. Sukladno Kodeksu tijela nadležna za izradu nacrtu zakona, drugih propisa i akata javno objavljuju nacрте na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način.

Objava poziva na savjetovanje o nacrtima zakona, drugih propisa i akata treba sadržavati jasno naznačen rok za očitovanja zainteresirane javnosti za koji je poželjno da ne bude kraći od 15 dana od dana objave nacrtu na internetskoj stranici tijela nadležnog za izradu nacrtu, kako bi zainteresirana javnost imala dovoljno vremena za proučavanje predmetnog nacrtu i oblikovanje svoga mišljenja.

¹⁶ <http://www.pregrada.info/novosti/grad-pregrada-uspjesan-na-natjecaju-nacionalne-zaklade-za-razvoj-civilnog-drustv/>

¹⁷ <http://www.split.hr>

Očitovanja zainteresirane javnosti kao i sažeto objedinjeno obrazloženje neprihvaćenih primjedbi na određene odredbe nacрта javno se objavljuju na internetskoj stranici tijela nadležnog za njegovu izradu ili na drugi odgovarajući način, kako bi se vidio učinak savjetovanja u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata.

U lipnju 2012. Vlada Republike Hrvatske donijela je **Uredbu o provedbi postupka procjene učinaka propisa**¹⁸ kojom je pobliže propisan postupak provedbe procjene učinaka propisa. Ključni ciljevi procjene učinaka propisa poticanje je suradnje i međuresorne koordinacije stručnih nositelja izrade propisa radi jednostavnijeg i bržeg integriranja zajedničkih ciljeva te jačanje transparentnosti predlaganja propisa.

Unatoč dugotrajnosti postupka donošenja zakona zainteresirana javnost tokom cjelokupnog postupka ima aktivnu ulogu, a posebice u najranijoj fazi prilikom izrade nacрта prijedloga zakona te može izravno utjecati na sadržaj pravnih normi.

Međutim, u posljednje vrijeme događaju se situacije u kojima se konačni prijedlog zakona mijenja u ključnim odredbama, unatoč činjenici da je tijekom rasprave javnosti bio prezentiran različit sadržaj predloženih zakonskih odredbi. Ovakvu praksu smatramo izuzetno opasnom s pozicije demokratskog sudjelovanja građana/ki u procesu donošenja zakona i drugih propisa, s obzirom da se faktički ignorira stav javnosti, te se "last minute" izmjenama zaobilazi javna rasprava i u konačnici donosi netransparentan zakonski akt.

Posljednji primjer nalazimo u događanjima vezanim za uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja, gdje se dogodila situacija u kojoj je Ministarstvo obrazovanja koje je stupanjem na dužnost novog Ministra povuklo dotadašnji proces izrade Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja koje je predložilo Stručno povjerenstvo osnovano upravo s tim ciljem uz dodatan cilj uvođenja GOO kao modela obveznog predmete u višim razredima osnovnih i srednjih škola, a koje će pratiti među-predmetna provedba na svim razinama osnovnog i srednjeg obrazovanja.¹⁹

Nakon dvogodišnje provedbe projekta 'Novo doba ljudskih prava i demokracija u školama' od strane Mreže mladih Hrvatske, Centra za mirovne studije i GONG-a, a koji je omogućio eksperimentalnu provedbu Kurikuluma GOO u 6 škola, činilo se kako postoje snažne osnove za uspostavljanje trajnog suradničkog modela između civilnih organizacija i ministarstva u procesu uvođenja GOO u škole kao i njegovoj kvalitetnoj provedbi. Osnovano je Stručno povjerenstvo u koje su uključeni stručnjaci i praktičari iz različitih formalnih i neformalnih obrazovnih praksi, pa tako i OCD-i. Povjerenstvo je pripremio Kurikulum građanskog odgoja i obrazovanja, prijedlog literature, prijedlog modela obrazovanja nastavnika kao i prijedlog modela uvođenja GOO u škole. Prijedlozi su bili u javnoj raspravi mjesec dana u travnju i svibnju 2014., a rezultati javne rasprave nikada nisu objavljeni. Sastanci Povjerenstva više nisu organizirani, izuzev onoga nakon izbora ministra koji je predstavio odluku o među-predmetnom uvođenju. Ta je odluka bila jednako tako u javnoj raspravi, a javnost nikada nije vidjela rezultate ni te javne rasprave. Ministar je proveo konzultacije s predstavnicima crkvene vlasti i njima bliskim udrugama, a takve iste konzultacije nije proveo s OCD-ima koji se bave neformalnim obrazovanjem u području ljudskih prava, inter-kulturalnosti i demokracije, odnosno mirovnim i građanskim obrazovanjem.

¹⁸ http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_06_66_1554.html

¹⁹ Emina Bužinkić, Centar za mirovne studije

Osobito je zabrinjavajuća situacija koja se odvija u Republici Hrvatskoj u posljednjih godinu dana, a odnosi se na nedodijeljivanje proračunskih sredstava za rad Ureda povjerenice za informiranje, što otežava i potencijalno zaustavlja rad tog tijela bitnog za ostvarivanje prava na pristup informacijama. Važno je spomenuti da broj žalbenih i ostalih predmeta rapidno raste pa je tako u 2014. otvoreno 1.137 predmeta, a prema podacima za 2013. (što se nastavlja i u ovoj godini) žalbe su najčešće izjavljivale fizičke osobe (76 posto), udruge i sindikati (14 posto), novinari (pet posto), trgovačka društva (tri posto) i jedinice lokalne samouprave (1 posto).

Tijekom 2013. najveći broj žalbi bio je zbog šutnje uprave, tj. ignoriranja zahtjeva za pristup informacijama, a što se tiče odbijanja zahtjeva, najveći broj zahtjeva se odbija iz razloga zaštite osobnih podataka (26,8 posto), odnosno poslovne ili profesionalne tajne (10,4 posto). U odlučivanju u žalbenom postupku 2013., samo 15 posto žalbi je odbijeno kao neosnovano što ukazuje da su korisnici uglavnom u pravu kad inzistiraju na dostavi određenih informacija.

I sama Povjerenica za informiranje, u Izvješću za 2013. godinu upozorava da je «*upitna Zakonom propisana neovisnost Povjerenika s obzirom na ograničena financijska sredstva koja onemogućuju rad, naime, postojeći kapaciteti ovog neovisnog tijela daleko su ispod zadovoljavajućih i potrebnih za osiguravanje provedbe Zakona i zaštite Ustavom zajamčenih prava građana, praćenja provedbe Zakona i promociju prava na pristup informacija. Četiri zaposlena bave se gotovo u cijelosti postupanjem po žalbama i odgovaranjem na upite te provedbom edukacija. Provedba ostalih Zakonom propisanih obveza, osobito inspekcijskog nadzora te praćenja i promocije, kao i provedba projekata ozbiljno je ugrožena*»²⁰.

Preporuke:

1. Zakonski onemogućiti "last minute" izmjene nacрта prijedloga zakonskih akata
2. Redovito i transparentno objavljivati rezultate javnih rasprava
3. Osigurati financijski okvir za rad Ureda povjerenika za informiranje

STANDARD 3: Predstavnici OCD-a su ravnopravni partneri u međusektorskim tijelima u koja se biraju po jasno definiranim kriterijima i utvrđenim procedurama

Rezultati istraživanja:

Predstavnici OCD-a u Republici Hrvatskoj imaju svoje predstavnike u više od 100 savjetodavnih međusektorskih tijela (odbori, stalne radne grupe), uključujući i Nacionalni odbor za razvoj volonterstva, koji provodi mjere i aktivnosti u cilju promicanja i daljeg razvoja volonterstva. Saborska radna tijela u Republici Hrvatskoj imaju među svojim članovima više od 100 predstavnika interesnih skupina koji se biraju temeljem javnog poziva i participiraju u radu članovima stalnih odbora, te tako imaju redovan pristup saborskim zastupnicima.

Članove Savjeta za razvoj civilnog društva biraju OCD-i temeljem javnog poziva i u okviru transparentne procedure, dok se članove iz redova državnih tijela delegira odlukom. Kriteriji za odabir su tako formulirani da osiguravaju sveobuhvatno zastupanje OCD-a. U Hrvatskoj, na primjer, OCD glasaju za 12 predstavnika 12 različitih sektora djelovanja OCD-a, uključujući promociju i zaštitu ljudskih prava; zaštitu zdravlja i poboljšanje kvaliteta života; socijalne usluge za osobe s invaliditetom; dječju skrb, zaštitu okoliša i održivi razvoj; socijalnu skrb; aktivizam mladih; demokraciju, vladavinu prava i obrazovanje; kulturu; organizacije koje sudjeluju u pružanju socijalnih usluga braniteljskoj

²⁰ <http://www.pristupinfo.hr/en/dokumenti-i-publikacije/>

populaciji; sport i tehničku kulturu. Sastanci hrvatskog Savjeta održavaju se najmanje svaka tri mjeseca, a zapisnici sa svih sjednica su dostupni javnosti na stranicama UZVRH-a. Također, vanjski članovi/ce mogu priustustvovati sjednicama ukoliko su zainteresirani ili se radi o ekspertima u određenom području koje je Savjet pozvao radi specifičnog područja.

Međutim problem je što se sastanci unutar radnih tijela nekih državnih institucija održavaju u Zagrebu, dok se istovremeno zainteresiranim predstavnicima OCD-a ne pokrivaju putni troškovi, što je otegotna okolnost i u startu onemogućuje aktivnu participaciju udruga koje djeluju izvan područja glavnog grada i bliže okolice.

Uz SZRCD, predstavnici/e OCD-a uključeni su u još niz međusektorskih tijela, radnih i savjetodavnih, a svi zainteresirani za savjetodavna tijela se biraju prema utvrđenim i jasnim kriterijima objavljenim u javnim pozivima/natječajima, dok se predstavnici/e radnih tijela (koja su najčešće osnovana s nekim kratkoročnim ciljevima, npr. donošenje zakona ili strategija) najčešće biraju temeljem poziva upućenih direktno platformama i mrežama OCD-a da iz svojih redova predlože zainteresirane članove/ice sukladno potrebnim kvalifikacijama i iskustvu u području specifičnom za radnu skupinu. Niz je državnih tijela u kojima OCD-i imaju svoje predstavnike, od odbora Hrvatskog sabora, savjeta i radnih skupina različitih ministarstava do Vladinih ureda. Neka od trenutno aktualnih međuresornih tijela u kojima OCD-i imaju svoje predstavnike/ce su: Savjet za mlade Vlade RH, Savjet za razvoj civilnog društva, Partnerstvo za otvorenu vlast, radna skupina za izradu Zakona o mladima, radna skupina za uspostavljanje kriterija i definicija rada s mladima, radna skupina za praćenje implementacije preporuka Vijeća Europske unije – Garancija za mlade; Savjet za ljudska prava pučkog pravobranitelja, Radna skupina za izradu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije; *Europski gospodarski-socijalni odbor (EGSO sa sjedištem u Briselu)*, Savjetodavni odbor za praćenje provedbe istraživanja Eurostudent IV u Republici Hrvatskoj, Akreditacijski savjet Agencije za znanost i visoko obrazovanje, Nacionalni odbor za suzbijanje trgovine ljudima, Vijeće Predsjednika RH za socijalnu pravdu, Odbor za praćenje Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.; Saborski odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbor za ravnopravnost spolova, itd.

Uz spomenuta međusektorska tijela na nacionalnoj razini, predstavnici OCD-a svoje predstavnike/ce imaju i u savjetodavnim i radnim tijelima jedinica lokalne i regionalne samouprave ovisno da li su uopće ista osnovana obzirom da JLRS imaju autonomiju reguliranu posebnim Zakonom o jedinicima lokalne i regionalne samouprave. Osnivanje nekih savjetodavnih tijela dodatno je regulirano posebnim zakonima i JLRS su obvezne iste osnivati, kao što su npr. savjeti mladih regulirani Zakonom o savjetima mladih i Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zakonom o ravnopravnosti spolova.

Jedan od ključnih problema za ravnopravno sudjelovanje predstavnika/ca OCD-a u međusektorskim tijelima na nacionalnoj razini je centraliziranost državnih tijela, odnosno sve sjednice i sastanci savjetodavnih i radnih tijela održavaju se u Zagrebu što dodatno otežava ravnopravno sudjelovanje OCD-a iz drugih dijelova RH, posebno zbog toga što povrat putnih troškova za članove/ice međusektorskih tijela često nije financirano sredstvima iz državnog proračuna već udruge samostalno iste financiraju. Spomenuti problem nije uočen kod svih međusektorskih tijela, a njegovo rješavanje ovisi o pojedinom državnom tijelu.

Preporuke:

1. Osigurati preduvjete i mogućnosti za ravnopravno sudjelovanje predstavnika/ca OCD-a u međusektorskim tijelima

2. U pojedinim međusektorskim tijelima povećati broj članova/ica iz redova civilnog društva
3. Stvarati poticajno okruženje za povećanje broja predstavnika/ca OCD-a u savjetodavnim i radnim tijelima na lokalnoj i regionalnoj razini

Podpodručje 3.3: Suradnja u pružanju usluga

STANDARD 1: Organizacije civilnog društva sudjeluju u pružanju različitih usluga i ravnopravno se natječu za državne potpore s drugim pružateljima usluga

Rezultati istraživanja:

U **Strategiji razvoja socijalne skrbi za razdoblje od 2011.-2016.** koju je izradila Vlada RH organizacije civilnog društva navode se kao ravnopravni pružatelji socijalnih usluga.

OCD-i predstavljaju veliku vrijednost za sustav socijalne skrbi jer izražavaju kapacitete građanstva i doprinose socijalnom uključivanju i koheziji zajednice. Pored zaštite osnovnih ljudskih prava, osiguranja jednakih mogućnosti za sudjelovanje u životu zajednice predstavljaju i ključnu ulogu u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti.

Sukladno **Strateškom planu za razdoblje od 2014.-2016.** Ministarstva socijalne politike i mladih navedeno je da će Ministarstvo financirati programe udruga koje pružaju socijalne usluge sljedećih kategorija socijalno isključenih skupina korisnika: djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, obitelji koje zanemaruju djecu i kojima prijeti rizik od gubitka roditeljske skrbi, mladi bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojima prestaje smještaj u domovima socijalne skrbi, djeca i mladi s poremećajima u ponašanju, djeca i mladi s rizičnim ponašanjem i njihove obitelji, djeca s teškoćama u razvoju, mladi s invaliditetom, odrasle osobe s invaliditetom, psihički bolesne osobe, žrtve nasilja u obitelji, starije i nemoćne osobe, azilanti i beskućnici.

Načela koje će se poticati u socijalnim uslugama koje pružaju organizacije civilnog društva su inovativnost, dostupnost, kontinuiranost, usmjerenost na rezultate, aktivno sudjelovanje i osnaživanje korisnika, partnerstvo u lokalnoj zajednici, dobro upravljanje, stručnost zaposlenih, uravnotežena regionalna zastupljenost te inkluzivno volontiranje. Suradnjom s organizacijama civilnog društva, prvenstveno udrugama koje djeluju u području socijalne skrbi osigurat će se potpora u njihovu radu, posebice u dijelu provođenja nacionalnih programa, te jačanje socijalne infrastrukture u lokalnoj zajednici kroz poticanje partnerstva javnih ustanova s organizacijama civilnog društva – pružateljima socijalnih usluga. U području socijalne skrbi pružaju usluge koje doprinose prevenciji institucionalizacije, većoj integraciji korisnika koji žive u vlastitom domu kao i podrška procesu deinstitutionalizacije korisnika iz domova socijalne skrbi. Stoga Ministarstvo želi potaknuti: razvoj dopunskih i alternativnih usluga redovnoj usluzi koju pružaju državne institucije, s naglaskom na one usluge koje nisu dovoljno razvijene i kojima se osigurava podrška korisnicima u zajednicama u kojima žive; razvoj usluga koje izravno pridonose prevladavanju nedostataka u postojećoj mreži usluga, proširenju postojeće mreže usluga u lokalnoj zajednici za određenih korisničkih skupina i koje potiču što veću samostalnost i neovisno življenje posebice ranjivih skupina korisnika; veću dostupnost usluga stanovnicima ruralnih područja, brdsko-planinskih područja i otoka te veću isplativost cijene usluga uz istovremeno povećanje kvalitete usluga.

Uključivanje organizacija civilnog društva znači njihovo intenzivnije sudjelovanje u procesu jačanja socijalne infrastrukture u lokalnoj zajednici s naglaskom na socijalno uključivanje ranjivih skupina i sudjelovanje u procesu deinstucionalizacije sustava socijalne skrbi. Na taj način omogućit će se održivost i kontinuitet pružanja socijalnih usluga korisnicima, uz istovremeno definiranje uvjeta za osiguranje veće kvalitete pruženih usluga. Također, poticat će se daljnji razvoj kapaciteta udruga kao pružatelja socijalnih usluga kroz zapošljavanje osposobljenih profesionalaca i angažiranje zainteresiranih volontera u cilju pripreme za ravnopravnije sudjelovanje u sustavu socijalne skrbi i ciljano korištenje EU fondova.

U suradnji s organizacijama civilnog društva u proteklom je razdoblju Ministarstvo poticalo razvoj usluge organiziranog stanovanja uz podršku za osobe s intelektualnim ili mentalnim oštećenjima koje su veći dio svog života provele u institucijama (ugovorena suradnja za ukupno 308 korisnika). Ovaj oblik suradnje planira se intenzivirati na način da će se u suradnji s domovima socijalne skrbi u procesu deinstucionalizacije i transformacije osigurati uključivanje korisnika iz domova u postojeće programe, ali i razvoj novih programa organiziranog stanovanja u njihovoj lokalnoj zajednici.

Pravilnik o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga koji je stupio na snagu 1. travnja 2014. previše je normiran i nefleksibilan i ne omogućava daljnji razvoj socijalnih usluga u procesu deinstucionalizacije, s obzirom da destimulativno djeluje na udruge kao pružatelje socijalnih usluga. Nadalje, nedostaje bilo kakav održivi model predviđen za korištenje imovine korisnika u sustavu socijalne skrbi, koji se putem sustava skrbništva za odrasle osobe godinama osiromašuju i čine potpuno ovisnima o sustavu socijalne skrbi na teret Republike Hrvatske.

Što se tiče sudejlovanja OCD-a u području obrazovanja, bitno je navesti da je Agencija za odgoj i obrazovanje donedavno odobravalala brojne programe stručnog usavršavanja nastavnika/ica koje su provodile OCD-i. Pored modela organizacije edukacije u vlastitu aranžmanu angažirajući vanjske stručnjake u stručnom usavršavanju nastavnika, postojala su dodatna dva modela suradnje AZOO i OCD-a, i to:

- OCD-i koji se bave obrazovanjem nastavnika razvili bi svoje programe koje bi MZOS i AZOO odobrili, a AZOO supotpisala; ili
- AZOO uključuje edukacijski program određene organizacije u njihov Katalog stručnog usavršavanja gdje polaznici uz potvrdu organizacije, dobiju i potvrdu Agencije (ta usavršavanja uglavnom traju do dva dana).

Tek nedavnim odlukama o neodobravanju su-potpisa na potvrde o stručnom usavršavanju i nakon višemjesečnog čekanja OCD-a na odgovore AZOO za provedbu njihovih programa, shvatili smo kako AzOO nikada nije imala kriterije i procedure po kojima je organizirala, odnosno su-podržavala ove oblike stručnog usavršavanja nastavnika. Zaključak je, dakle, da takvi kriteriji ne postoje te da oni kao proces i procedura moraju biti na dnevnom redu Agencije što hitnije, kako bi udruge postale ravopravni pružatelji usluga u sustavu obrazovanja.

Preporuke:

1. Definirati procedure licenciranja OCD-a za obavljanje određenih djelatnosti
2. Zakonski regulirati sustav socijalnog mentoriranja
3. Zakonski regulirati sustav pružanja tržišnih usluga od strane OCD-a, donošenjem jasnih pravila licenciranja

V. Rezultati istraživanja i preporuke za unaprjeđenje (tablično)

Područje 1: Zakonske garancije osnovnih sloboda

Podpodručje 1.1.: Sloboda udruživanja

Načelo: Zajamčena je sloboda i realizacija slobode udruživanja

STANDARD 1	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
1. Sve fizičke i pravne osobe mogu slobodno osnivati, učlanjivati se i sudjelovati u neformalnim i / ili registriranim organizacijama offline i online	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Postoji zakonski okvir prema kojem svatko može osnovati udругu, zakladu i bilo koji oblik neprofitnog ili nevladinog subjekta (npr, neprofitna kompanija) za bilo koju pravno dopuštenu svrhu 2) Zakonski okvir dopušta fizičkim i pravnim osobama ostvarenje navedenog prava bez diskriminacije (s obzirom na dob, nacionalnost, spol, itd.) 3) Registracija nije obvezna, a u slučaju da se organizacija želi registrirati, pravila registracije su jasno propisana i omogućuju jednostavnu, pravovremenu i jeftinu registraciju i žalbeni postupak 4) Zakon omogućuje umrežavanje među organizacijama u zemljama i inozemstvu, bez 	<ul style="list-style-type: none"> • Osnivač udruge može biti svaka poslovno sposobna fizička osoba ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova i pravna osoba. • Osnivač udruge može biti i maloljetna osoba s navršениh 14 godina života (uz ovjerenu suglasnost zakonskog zastupnik • Upis u registar udruuga je dobrovoljan i obavlja se na zahtjev osnivača udruge • Udruuga može djelovati i ako nije registrirana, odnosno ako nema svojstvo pravne osobe • Udruge se mogu udruživati u savez, zajednicu, mrežu, koordinaciju ili drugi oblik udruživanja neovisno o području 	<ul style="list-style-type: none"> • Preciznije definirati termin “od interesa za opće dobro” u tekstu Zakona o udrugama • U Zakon o udrugama uvrstiti odredbu po kojoj je Republika Hrvatska dužna izdvajati sredstva iz državnog proračuna za rad udruuga putem obvezujuće odredbe za tijela državne uprave po kojoj su dužna izdvajati sredstva za redovite godišnje financijske potpore OCD-a

	prethodne obavijesti	svoga djelovanja i slobodno utvrđivati naziv toga oblika udruživanja. Udruge se mogu učlaniti u međunarodne udruge i druge organizacije	<ul style="list-style-type: none"> • U Zakon o udrugama implementirati pojam društvenog poduzetništva
	<p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Svaka fizička ili pravna osoba može osnivati udruge, zaklade ili druge neprofitne organizacije i nevladine organizacija, offline ili online. 2) Fizičke i pravne osobe se ne kažnjavaju za ne-registracije organizacije. 3) Registracija je doista dostupna u zakonski propisanim rokovima; nadležna tijela odlučuju o predmetima ne-subjektivno i na apolitičan način. 4) Pojedinci i organizacije civilnog društva mogu formirati i sudjelovati u mrežama i koalicijama, unutar i izvan svoje matične zemlje. 		

Područje 1: Zakonske garancije osnovnih sloboda

Podpodručje 1.1.: Sloboda udruživanja

Načelo: Zajamčena je sloboda i realizacija slobode udruživanja

STANDARD 2	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
<p>2. Organizacije civilnog društva rade slobodno i bez neopravdanog državnog uplitanja u unutarnje upravljanje i aktivnosti</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Pravni okvir daje jamstva protiv državnog uplitanja u unutarnje poslove udruga, zaklada i drugih vrsta neprofitnih subjekata. 2) Država osigurava zaštitu od uplitanja trećih osoba. 3) Financijsko izvještavanje (uključujući propise "pranja novca") i računovodstvena pravila uzimaju u obzir specifičnu prirodu OCD i razmjerni su veličini organizacije i njenom tipu /djelokrugu 4) Kazne za kršenje zakonskih uvjeta treba temeljiti na važećim zakonima i slijediti načelo razmjernosti. 5) Ograničenja i pravila za likvidaciju i prestanak u slučaju nezadovoljavanja standarda međunarodnog prava i postavljanje objektivnih kriterija koji ograničavaju arbitrarno odlučivanje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Novim Zakonom o udrugama uvedeno je načelo neovisnosti koje propisuje da udruga samostalno utvrđuje svoje područje djelovanja, ciljeve i djelatnosti, kao i unutarnji ustroj, te da samostalno obavlja djelatnosti koje nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom • Djelovanje udruge temelji se na načelu demokratskog ustroja, što znači da udrugom upravljaju članovi na način da unutarnji ustroj udruge mora biti zasnovan na načelima demokratskog zastupanja i demokratskog načina očitovanja volje članova 	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacija državnih službenika o odredbama Zakona o sprječavanju sukoba interesa i Etičkom kodeksu državnih službenika. Akcentiranje situacija potencijalnog sukoba interesa kako bi se javnosti predočile okolnosti u kojima se prilikom raspodjele javnih sredstava pojavljuje sukob interesa. • Usvajanje adekvatne procedure deklariranja i upravljanja sukobom interesa • Unošenje posebne

	<p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Nema slučajeva državnog uplitanja u unutarnje upravljanje udruga, zaklada i drugih vrsta neprofitnih subjekata. 2) Nema prakse invazivnog nadzora koje nameću složene uvjete izvještavanja 3) Sankcije se primjenjuju u rijetkim/ ekstremnim slučajevima; one su proporcionalne i podliježu sudskoj kontroli. 		<p>zakonske odredbe u relevantne zakone koja će izričito zabraniti bilo koji oblik političkog pritiska na rad udruga ili diskriminaciju udruga od strane državnih dužnosnika, javnih službenika, političkih stranka i njihovih članova. Osobe koje aktivno rade u udrugama ne bi smjele biti povrgnute bilo kojem obliku pritiska zbog svog rada u udruzi ili djelovanju udruge.</p>
--	--	--	--

Područje 1: Zakonske garancije osnovnih sloboda

Podpodručje 1.1.: Sloboda udruživanja

Načelo: Zajamčena je sloboda i realizacija slobode udruživanja

STANDARD 3	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDARDA
------------	------------	-----------	---

<p>3.OCD-i za provedbu aktivnosti mogu slobodno tražiti i osigurati financijsku potporu iz različitih domaćih i inozemnih izvora</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zakonodavni okvir dopušta OCD-ima uključivanje u ekonomske aktivnosti 2) OCD-i mogu primiti potporu iz inotemnih izvora 3) OCD-i mogu primiti financijsku potporu od pojedinaca, korporacija i ostalih izvora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kašnjenja u izradi strateških i operativnih dokumenata RH za korištenje EU fondova iz perspektive 2014.-2020. • Smanjenje proračunskih sredstava za aktivnosti OCD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Definirati rokove u komunikaciji između ugovornih tijela i nositelja projekata • Usmjeravanje natječaja na OCD-e koji djeluju na
--	--	--	---

	<p>Praksa:</p> <p>1) Zakonodavstvo nije ograničavajuće i dopušta OCD-ima uključivanje u ekonomske aktivnosti</p> <p>2) Ne postoje ograničenja (administrativna ili financijska) vezana uz financiranje iz inozemnih izvora</p> <p>3) Primitak financiranja od strane pojedinaca, korporacija ili iz otalih izvora je jednostavno i nije opterećeno dodatnim troškovima ili administrativnim ograničenjima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kašnjenja u isplati sredstava za OCD-e. • Neadekvatno sufinanciranje projekata financiranih iz EU fondova. 	<p>području demokratizacije, razvoja civilnog društva i volonterstva, jačanja socijalne kohezije i razvoja filantropije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti upravljanje ljudskim resursima kako bi se smanjila fluktuacija voditelja projekta i poboljšala koordinacija među voditeljima projekata, te priprema novih voditelja projekata • Osigurati dovoljan broj kompetentnih zaposlenika za EU fondove u državnim institucijama • Dopustiti angažman stručnjaka iz partnerskih organizacija • Uvesti praksu
--	---	---	---

			<p>odobravanja troška <i>Contingency Costs</i> za projekte iznad 100.000,00 EUR</p> <ul style="list-style-type: none">• Kontinuirano izdvajati proračunska sredstva za sufinansiranje EU projekata
--	--	--	--

Područje 1: Zakonske garancije osnovnih sloboda

Podpodručje 1.2.: Srodne slobode

Načelo: Zajamčene su slobode okupljanja i izražavanja

STANDARD 1	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
<p>1. Predstavnici organizacija civilnog društva, samostalno ili putem svojih organizacija, uživaju slobodu mirnog okupljanja</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <p>4) Zakonski okvir temelji se na međunarodnim standardima i osigurava uživanje prava slobode okupljanja bez diskriminacije.</p> <p>5) Zakoni dozvoljavaju i ne ograničavaju spontana okupljanja</p> <p>6) Ostvarivanje prava ne podliježe prethodnom odobrenju vlasti, najviše što se zahtjeva je postupak prethodne obavijesti, koji nije ograničavajući faktor</p> <p>7) Na svako zakonski utemeljeno ograničenje od strane nadležnog tijela, organizatorima se dopušta mogućnost podnošenja žalbe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ustavom RH zaštićeno je pravo na javno okupljanje • Zabrana mirnog okupljanja i javnog prosvjeda propisana je Zakonom o javnom okupljanju i moguća je u slučajevima zaštite sloboda i prava drugih ljudi, pravnog poretka, javnog morala i zdravlja. • Prijava mirnog okupljanja i javnog prosvjeda podnosi se policijskoj upravi na 	<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi sustavnu edukaciju javnih službenika o pravima iz Zakona o javnom okupljanju

	<p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Nema slučajeva povrede slobode okupljanja, a svaka skupina ljudi može okupiti na željenom mjestu u bilo koje vrijeme vrijeme, u skladu sa zakonskim odredbama. 2) U slučaju zabrane postoje jasna obrazloženja koja se pismeno dostavljaju organizatoru uz mogućnost podnošenja žalbe 3) Dozvoljena su spontana javna okupljanja, a država pruža zaštitu sudionicima takvih okupljanja 4) Postoje slučajevi slobodnog okupljanja OCD – a (pojedinačno ili putem svojih organizacija) bez prethodnog odobrenja; ako je potrebna obavijest ona se dostavlja u kratkom vremenskom razdoblju, koje ne ograničava mogućnost okupljanja 5) Ne primjenjuje se neprimjerena sila prema sudionicima i organizatorima okupljanja 6) Medijima je osiguran nesmetan pristup javnim okupljanjima 	<p>čijem se području mirno okupljanje i javni prosvjed namjerava održati. Prijava se podnosi 5 dana prije početka održavanja mirnog okupljanja i javnog prosvjeda.</p>	
--	---	--	--

Područje 1: Zakonske garancije osnovnih sloboda

Podpodručje 1.2: Srodne slobode

Načelo: Zajamčene su slobode okupljanja i izražavanja

STANDARD 2	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDARDA
------------	------------	-----------	---

<p>1. Predstavници OCD-a pojedinačno ili organizirano uživaju slobodu izražavanja</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zakonodavni okvir omogućuje slobodu izražavanja 2) Ograničenja, kao što su "govor iz mržnje", definirani su zakonom i u skladu s međunarodnim standardima 3) Kleveta je regulirana prekršajnim, a ne Kaznenim zakonom <p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Predstavници OCD-a, osobito ljudskopravaških organizacija, imaju slobodu izražavanja i izražavanja kritike 2. Ne postoje slučajevi kršenja prava na slobodu izražavanja 3. Ne postoje slučajevi procesuiranja pojedinaca, uključujući i predstavnike OCD-a za javne ili privatno kritičke izjave 4. Nema sankcioniranja kritičkih izjava 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaznenim zakonom propisano je Kazneno djelo sramoćenja koje se odnosi na situacije u kojima pojedinac pred drugim iznese ili pronese činjeničnu tvrdnju koja može škoditi časti i ugledu određene osobe. Teži, odnosno, kvalificirani oblik kaznenog djela sramoćenja postoji kada je djelo počinjeno „putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način, zbog čega je ono postalo pristupačno većem broju osoba“ 	<ul style="list-style-type: none"> • Izvršiti analizu opravdanosti opisa kaznenog djela sramoćenja s pozicije zaštite slobode izražavanja kao temeljnog ljudskog prava i zaštite medijskih sloboda • Promijeniti pravni opis kaznenog djela sramoćenja u Kaznenom zakonu
---	--	---	--

Područje 2: Okvir za financijsko funkcioniranje i održivost OCD-a

Podpodručje 2.1: Porezni/fiskalni tretman OCD-a i njihovih donatora

Načelo: OCD-i i donatori imaju povoljan porezni tretman

STANDARD 1	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
<p>1. Porezne olakšice dostupne su za različite izvore prihoda OCD-a</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Porezne pogodnosti su dostupne za različite izvore prihoda organizacija civilnog društva 2) Zakon propisuje porezne olakšice za gospodarske aktivnosti organizacija civilnog društva 3) Zakon propisuje porezne olakšice za pasivne investicije OCD-a. 4) Zakon dopušta osnivanje i pruža porezne olakšice za zaklade 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonski je regulirano oslobođenje plaćanja poreza na donacije. • Sukladno Zakonu o porezu na dobit ako nabrojane neprofitne organizacije obavljaju gospodarsku djelatnost i ako bi neoporezivanje te djelatnosti dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, Porezna uprava može rješenjem utvrditi da je određena organizacija obveznik poreza na dobit za tu gospodarsku djelatnost. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obveze neprofitnih organizacija proizašle iz Zakona o računovodstvu neprofitnih organizacija trebale bi se primjenjivati na sve organizacije upisane u Registar neprofitnih organizacija bez izuzeća • Potrebna je sustavna edukacija zaposlenika Poreznih ispostava o specifičnostima poreznih oslobođenja za programe i projekte koje provode OCD-ovi
	<p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ne postoji izravno ili neizravno (skriveno) oporezivanje prijavljenih grantova 2) Porezne olakšice za gospodarske aktivnosti OCD-a su učinkovite i podržavaju njihovo djelovanje 3) Pasivne investicije su dozvoljene za OCD 4) Procedura osnivanja zaklada je jednostavna i njihovo djelovanje nije ograničeno visokim troškovima 	<ul style="list-style-type: none"> • Neprofitne organizacije koje su rješenjem Porezne uprave proglašene obveznicima poreza na dobit, i nadalje nisu obveznici poreza na dobit na razliku između prihoda i rashoda koju ostvare od obavljanja negospodarskih i neprofitnih djelatnosti zbog kojih su i osnovane. Takva neprofitna organizacija je porezni obveznik samo za dobit ostvarenu obavljanjem gospodarske djelatnosti, za koju je nadležno tijelo porezne vlasti izdalo rješenje. • Ukoliko neprofitna organizacija uz gospodarsku djelatnost ima i prihode od članarina, dotacija i poklona, za taj dio prihoda i pozitivne razlike između prihoda i 	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti sustav savjetovanja i uvesti obvezu nadležnim državnim tijelima da pravovremeno odgovore na zahtjeve za tumačenjem zakonskih odredbi

		rashoda, nije obveznik poreza na dobit.	
--	--	---	--

Područje 2: Okvir za financijsko funkcioniranje i održivost OCD-a

Podpodručje 2.2.: Državne potpore

Načelo: Državna potpora OCD-ima dodjeljuje se i provodi na transparentan način

STANDARD 1	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
1. Javna sredstva dostupna su OCD-ima za institucionalni razvoj, projektno financiranje ili sufinanciranje iz EU fondova ili	Zakonodavstvo: <ol style="list-style-type: none"> 1) Postoji zakon ili nacionalna politika (dokumenti) koji uređuje državnu potporu institucionalnom razvoju OCD-a, projektno financiranje ili sufinanciranje iz EU fondova ili drugih grantova 2) Postoji mehanizam za raspodjelu javnih sredstava OCD-ima 3) Javna sredstva za djelovanje OCD-a jasno se 	<ul style="list-style-type: none"> • Natječajni postupci kasne od dva mjeseca do godinu ili više dana od planiranog kalendara natječaja objavljenog u Pozivu za prijavitelje. • Na razini Ministarstava natječajni postupci su većinom transparentni, ali problem se pojavljuje na regionalnoj i lokalnoj razini, 	<ul style="list-style-type: none"> • Uskladiti objavu natječaja sa kalendarom objave natječaja • Uskladiti kriterije Natječaja za dodjelu sredstava OCD-ima sa relevantnim Strategijama u određenom području

drugih grantova	<p>planiraju se u državnom proračunu</p> <p>4) Postoje jasne procedure za sudjelovanje OCD-a u svim fazama ciklusa javnog financiranja</p>	<p>jer županije i gradovi provode potpuno netransparentne natječaje za financiranje OCD-a, gdje čelnici tih tijela bez unaprijed razrađenih kriterija, diskrecijskom odlukom raspoređuju javna sredstva.</p> <ul style="list-style-type: none"> Glavnina javnih sredstava namijenjenih institucionalnim potporama OCD-a dodjeljuju udrugama čije je sjedište na području grada Zagreba i okolice. 	<ul style="list-style-type: none"> Unificirati natječajnu dokumentaciju Ujednačiti teritorijalnu raspodjelu javnih sredstava za rad OCD-a
	<p>Praksa:</p> <p>1) Raspoloživa javna sredstva dostatna su za financiranje OCD-a.</p> <p>2) Postoje tijela vlasti koja distribuiraju i kontroliraju</p> <p>3) Javno financiranje je kontinuirano svake godine i jasni su iznosi sredstava koja stoje na raspolaganju OCD-ima.</p> <p>4) Participiranje OCD-a u javnom financiranju je transparentno</p>		

Područje 2. Okvir za financijsko funkcioniranje i održivost OCD-a

Podpodručje 2.2.: Državne potpore

<p>Načelo: Državna potpora OCD-ima dodjeljuje se i provodi na transparentan način</p>	<p>INDIKATORI</p>	<p>REZULTATI</p>	<p>PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA</p>

STANDARD 2 2. Javna sredstva dodjeljuju se po jasno utvrđenim kriterijima i utvrđenim procedurama	Zakonodavstvo: <ol style="list-style-type: none"> 1) Postupci dodjele javnih sredstava su transparentni i pravno definirani 2) Kriteriji za dodjelu javnih sredstava su jasni i javno se objavljuju 3) Postoje jasne procedure u svrhu sprječavanja sukoba interesa u donošenju odluka o financiranju 	<ul style="list-style-type: none"> • Postoje Smjernice za procjenitelje projektnih prijedloga <ul style="list-style-type: none"> • Imena članova evaluacijskih odbora su tajna • U nekim natječajnim postupcima nejasni su kriteriji dodjele javnih sredstava 	<ul style="list-style-type: none"> • Promovirati Smjernice za procjenitelje projektnih prijedloga među potencijalnim prijaviteljima projekata, što bi pridonijelo većoj kvaliteti projektnih prijedloga • Javno objaviti popis procjenitelja projekata, članove evaluacijskih odbora i kriterije njihova odabira • Jasno definirati kriterije dodjele javnih sredstava
	Praksa: <ol style="list-style-type: none"> 1) Informacije o procedurama financiranja i financiranim projektima su javno dostupne 2) Državna tijela ujednačeno slijede i primjenjuju procedure 3) Uvjeti za podnošenje aplikacija nisu ograničavajući za OCD. 4) Odluke o financiranju projekata donose se pravično uz jasno definirane situacije postojanja sukoba interesa 		

Područje 2: Okvir za financijsko funkcioniranje I održivost OCD-a

Podpodručje 2.3: Ljudski potencijali

Načelo: Državna politika i pravno okruženje potiče zapošljavanje, volontiranje i ostale oblike suradnje s OCD-ima

STANDARD 1	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
1. OCD-i imaju jednak položaj s drugim poslodavcima	Zakonodavstvo: 1) OCD-i se kroz politike i zakone tretiraju jednako kao i ostali poslodavci	<ul style="list-style-type: none"> • OCD su tretirani na jednak način kao i ostali poslodavce u smislu da ne postoje dodatni zahtjevi prilikom prijave zaposlenika usporedbi s profitnim tvrtkama • OCD-i ne mogu ravnopravno s ostalim poslodavcima koristiti sve mjere iz paketa mjera aktivne politike zapošljavanja • Udio zaposlenih u neprofitnom sektoru u odnosu na ukupni broj zaposlenih u Republici Hrvatskoj rastao je proteklih godina, i u zadnje dvije godine se kreće oko 1,3% (u prosjeku između 18 i 19.000 zaposlenih godišnje) 	<ul style="list-style-type: none"> • Omogućiti OCD-ovima korištenje svih mjera iz paketa mjera za zapošljavanje ravnopravno s ostalim poslodavcima • Unaprijediti sustav kontrole korištenja javnog novca putem intenzivnije kontrole izvršavanja mjera aktivne politike zapošljavanja • Razviti sustav osiguranja kvalitete rada OCD-a
	Praksa: 1) Ukoliko postoje državne potpore za zapošljavanje OCD-i imaju jednak položaj kao i ostali poslodavci 2) Postoji ažurirana statistika broja zaposlenih u neprofitnom sektoru		

Područje 2. Okvir za financijsko funkcioniranje i održivost OCD-a

Podpodručje 2.3.: Ljudski potencijali

<p>Načelo: Državna politika i pravno okruženje potiče zapošljavanje, volontiranje i ostale oblike suradnje s OCD-ima</p>	<p>INDIKATORI</p>	<p>REZULTATI</p>	<p>PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA</p>
<p>STANDARD 2 2. Postoje poticajne i odgovarajuće politike volontiranja</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zakonodavstvo potiče volonterstvo i provedbu dobrih praksi, uz ostovremeno dopuštanje odvijanja spontanijih volonterskih aktivnosti 2) Postoje državne potpore namijenjene poticanju i razvoju volonterskih programa 3) .Postoje jasno definirane odredbe ugovornih odnosa volontera i organizatora volontiranja 	<ul style="list-style-type: none"> • Novi Zakon o volonterstvu detaljno uređuje volontiranje <ul style="list-style-type: none"> • Zakonom je definiran sadržaj ugovora o volontiranju • Ugovor o volontiranju ne mora biti sklopljen u pisanom obliku • Postoji sustav izdavanja Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje za dugotrajne oblike volontiranja 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonski regulirati i priznati volonterski rad u profesionalnom području kao relevantno iskustv (primjerice prilikom izračuna staža potrebnog za polaganje stručnih ispita). • Promicati vrednovanje kompetencija stečenih volontiranjem, posebice

	<p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Poticaji i programi su transparentni i dostupni OCD-a, politike, strateški dokument ili zakoni su u potpunosti implementirani, monitorirani i periodički evaluirani. 2) Administrativne procedure za organizatore volontiranja su jednostavne i bez suvišnih troškova 3) Volontirati se može i neformalno, ne postoje slučajevi restrikcije volontiranja 	<p>mladih, kao doprinos mogućnosti većeg uključivanja u tržište rada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontinuirano pratiti i objavljivati službene statistike organiziranog volontiranja u Republici Hrvatskoj i unaprijediti sustav prikupljanja podataka sa podacima hrvatskih građana koji volontiraju izvan Republike Hrvatske. • Zakonski definirati i propisati načine na koje organizator volontiranja može pribaviti dokaze o nepostojanju okolnosti zbog kojih bi volonteru bilo nedopušteno volontirati
--	---	--

Područje 3: Odnos vlasti i OCD-a

Podpodručje 3.1.: Okvir i praksa suradnje

Načelo: Postoji strateški pristup unapređenju suradnje države i OCD-a i razvoja OCD-a

STANDARD 2	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
<p>2. Kroz rad institucija država priznaje važnost razvoja i suradnje sa sektorom</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Na nacionalnoj razini postoji institucija ili mehanizam kojemu je svrha unaprijeđenje suradnje s OCD-ima (npr. Ured za suradnju, kontaktne točke u ministarstvima, vijeće) 2) Postoje obvezujući odredbe o uključivanju OCD-a u donošenje odluka od strane nadležnih institucija. 	<ul style="list-style-type: none"> • 1998. Osnovan je Ured za udruge Vlade RH koji koordinira rad ministarstava, središnjih državnih ureda, ureda Vlade Republike Hrvatske i državnih upravnih organizacija, te tijela uprave na lokalnoj razini, u vezi s praćenjem i unaprjeđenjem suradnje s nevladinim, neprofitnim sektorom u RH 	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti suradnju upravnih tijela regionalne i lokalne vlasti s OCD-ima donošenjem obvezujućeg pravnog akta kojim će se propisati procedure uključivanja
	<p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Nacionalna institucija ili mehanizam(i) je dobro kapacitirana za kontinuiranu provedbu dijaloga između državnih institucija i OCD-a društva 2) OCD-e se redovito konzultira i uključuje u procese i donošenje odluka od strane nadležnih institucija 	<ul style="list-style-type: none"> • Od 2009. godine u Republici Hrvatskoj djeluje Savjet za razvoj civilnoga društva koji je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske • Na regionalnoj i lokalnoj razini ne postoji sustavna suradnja s OCD-ima 	<ul style="list-style-type: none"> • predstavnik OCD-a. • Sustavno objavljivati natječaje za korištenje adekvatnih javnih prostora po povlaštenoj cijeni • Jačati kapacitete OCD-a za monitoring javnih politika i uključivanje u javne rasprave • Poticati predstavnike gradova na pristupanje Deklaraciji o suradnji gradova s

			OCD-ima
Područje 3: Odnos vlasti i OCD-a			
Podpodručje 3.2.: Sudjelovanje u oblikovanju i donošenju javnih politika i odluka			
Načelo: OCD-i aktivno sudjeluju u procesima donošenja odluka	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA

<p>STANDARD 1 1. Postoje standardi koji omogućuju pravovremeno uključivanje OCD-a u procese donošenja odluka</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Postoje jasno definirani standardi o uključivanju OCD- a u procese donošenja odluka u skladu s najboljim praksama koje policy-making proces mora ispuniti 2) Državne politike osiguravaju obrazovne programe /obuku za državne službenike o suradnji OCD-a i javnih institucija 3) Unutrašnje regulative zahtijevaju formiranje posebnih odjela pri državnim tijelima, koji su zaduženi za koordiniranje, nadgledanje i izvještavanje uključenosti OCD-a u njihov rad <p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Javne institucije redovito pozivaju zainteresirane dionike za sudjelovanje u izradi zakona 2) OCD-ima se dostavljaju pravovremene i relevantne informacije vezane uz nacрте dokumenata 3) Javno se objavljuju obrazloženja pristiglih primjedbi i komentara, kao i razlozi njihovog odbijanja 4) Većina državnih službenika nadležnih za provedbu javnih politika je kvalitetno educirana 5) Većina ureda i službenika koji koordiniraju i monitoriraju javne rasprave su u potpunosti kapacitirani. 	<ul style="list-style-type: none"> • U Republici Hrvatskoj definiran je zakonski okvir koji OCD-ima pruža mogućnost sudjelovanja u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata • Očitovanja zainteresirane javnosti kao i sažeto objedinjeno obrazloženje neprihvaćenih primjedbi na određene odredbe nacрта javno se objavljuju na internetskoj stranici tijela nadležnog za njegovu izradu ili na drugi odgovarajući način, kako bi se vidio učinak savjetovanja u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata • Tijela javne vlasti objavljuju na internetskim stranicama objavitigodišnji plan normativnih aktivnosti i plan savjetovanja o nacrtima zakona i drugih propisa koji se odnose na njihovo područje rada, nacрте zakona i drugog propisa o kojem se provodi javno savjetovanje sa zainteresiranom javnosti. • Nedodijeljivanjem proračunskih sredstava za financiranje marginalizira se Ured povjerenice za informiranje, što onemogućava kontrolu provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakonski onemogućiti “last minute” izmjene nacрта prijedloga zakonskih akata • Redovito i transparentno objavljivati rezultate javnih rasprava • Provoditi sustavnu edukaciju državnih službenika o odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama • Osigurati financijski okvir za rad Ureda povjerenika za informiranje
---	---	---	---

Područje 3: Odnos vlasti I OCD-a

Podpodručje 3.2.: Sudjelovanje u oblikovanju i donošenju javnih politika i odluka

Načelo: OCD-i aktivno sudjeluju u procesima donošenja odluka	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
<p>STANDARD 3</p> <p>3. Predstavnici OCD-a su ravnopravni partneri u radu međusektorskih tijela u koja se biraju po jasno određenim kriterijima</p>	<p>Zakonodavstvo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Postojeća zakonska regulative obvezuje javne institucije na pozivanje predstavnika OCD-a u rad savjetodavnih tijela 2) Postoje jasne smjernice o načinima osiguravanja OCD-a, bazirane na transparentnim i unaprijed određenim kriterijima. <p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Upravljačka i savjetodavna tijela u području relevantnih politika za civilno društvo, uključuju predstavnike OCD-a u svoj rad 2) Predstavnici OCD-a u navedenim tijelima mogu nesmetano iznositi svoje stavove, bez straha od sankcije 3) Predstavnici OCD-a izabiru se na transparentan način 4) Rad u ovim tijelima ne utječe na aktivnosti OCD-a u smislu zagovaranja i promocije stajališta koja su u suprotnosti sa stajalištima određenih tijela 	<ul style="list-style-type: none"> • Od 2009. godine u Republici Hrvatskoj djeluje Savjet za razvoj civilnoga društva koji je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske s glvanom ulogom jačanja suradnje suradnje Vlade Republike Hrvatske s OCD-ima • Suradnja s OCD-ima je lošija na regionalnim i lokalnim razinama • Netransparentni su natječaji za izbor predstavnika OCD-a u radna tijela županija i gradova 	<ul style="list-style-type: none"> • Osigurati preduvjete i mogućnosti za ravnopravno sudjelovanje predstavnika/ca OCD-a u međusektorskim tijelima • U pojedinim međusektorskim tijelima povećati broj članova/ica iz redova civilnog društva • Stvarati poticajno okruženje za povećanje broja predstavnika/ca OCD-a u savjetodavnim i radnim tijelima na lokalnoj i regionalnoj razini

Područje 3: Odnos vlasti i OCD-a			
Podpodručje 3.3.: Suradnja u pružanju usluga			
Načelo: Postoji poticajno okruženje za sudjelovanje OCD-a u pružanju usluga	INDIKATORI	REZULTATI	PREPORUKE ZA UNAPRIJEĐENJE STANDARDA
STANDARD 1 1.OCD-i su uključeni u pružanje različitih usluga i ravnopravno sudjeluju u državnim natjecajima namijenjenim	Zakonodavstvo: 1) Postojeća zakonska regulative dopušta OCD-ima pružanje raznih usluga- obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih, 2) OCD-i nemaju ograničenja u pružanju usluga koje nisu zakoski definirane (“ostale” usluge) 3) Postojeći zakonska regulativa ne postavlja dodatne ograničavajuće zahtjeve OCD –ima koje ostali pružatelji usluga nemaju	<ul style="list-style-type: none"> • Postojeće zakonodavstvo u Hrvatskoj omogućuje organizacijama civilnog društva pružanje usluga u ograničenom broju područja. OCD mogu pružati socijalne usluge, ali, na primjer, ne mogu zdravstvenu skrb ili obrazovanje u sustavu obrazovanja. • Pravilnik o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga koji je stupio na snagu 1.travnja 2014. previše je normiran i 	<ul style="list-style-type: none"> • Definirati procedure licenciranja OCD-a za obavljanje određenih djelatnosti • Zakonski regulirati sustav socijalnog mentoriranja • Zakonski regulirati sustav pružanja tržišnih usluga

<p>pružanju usluga</p>	<p>Praksa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) OCD-i mogu slobodno ugovarati i natjecati se za pružanje raznih usluga (npr. obrazovnih, zdravstvenih, istraživačkih..) natjec 2) OCD-i su uključeni u sve faze razvoja i pružanja usluga (procjena potreba, procjena najoptimalnijih usluga, praćenje i evaluacija). 3) Postupci licenciranja za pružanje usluga nisu ograničavajući za OCD. 	<p>nefleksibilan i ne omogućava daljnji razvoj socijalnih usluga u procesu deinstitutionalizacije, s obzirom da destimulativno djeluje na udruge kao pružatelje socijalnih usluga</p>	<p>od strane OCD-a, donošenjem jasnih pravila licenciranja</p>
------------------------	--	---	--

VI Korisni izvori informacija i linkovi

U provedbi ovog istraživanja analiziran je niz relevantnih dokumenata, strategija, zakona i podzakonskih akata. U daljnjem tekstu navodimo popis relevantnih izvora informacija:

1. Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za organizacije civilnog društva 2012.-2016.
<http://www.uzuvrh.hr/stranica.aspx?pageID=42>
2. Zakon o udrugama http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_06_74_1390.html
3. Uredba o uredu za udruge http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_03_34_820.html
4. Odluka o osnivanju Savjeta za razvoj civilnog društva <http://www.uzuvrh.hr/stranica.aspx?pageID=38>
5. Zakon o Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva <http://www.zakon.hr/z/491/Zakon-o-Nacionalnoj-zakladi-za-razvoj-civilnog-dru%C5%A1tva>
6. Kodeks pozitivne prakse, standard i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_02_16_657.html
7. Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata
http://www.uljppnm.vlada.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=99&Itemid=7
8. Zakon o spriječavanju sukoba interesa http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_03_26_547.html
9. Zakon o pravu na pristup informacijama http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_02_25_403.html
10. Kazneni zakon <http://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>
11. Zakon o volonterstvu <http://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>
12. Pravilnik o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama i aktivnostima organizatora volontiranja

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_09_101_3089.html

13. Pravilnik o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_03_40_712.html
14. Zakon o socijalnoj skrbi
15. Startegija razvoja socijalne skrbi za razdoblje od 2011.-2016.